

TRAKTOR OCH MOTORREDSKAP 2022

Gäller från 2022-12-01

INNEHÅLL

Försäkringsgivare.....	3	Allmänna undantag.....	50
Begreppsförklaringar	3	Dammgenombrott.....	50
Fordonsklasser.....	4	Krigsskador	50
Fordonets identitet	4	Atomskador.....	50
Verksamheter.....	5	Force majeure.....	50
Viktigt om brandfarliga miljöer.....	5	Sanktioner.....	50
Viktigt om årlig brandskyddskontroll	5	Undantag för annans åtagande.....	50
Försäkringsvillkor för traktor och motorredskap.....	6	Annat avtal	50
1 Försäkringsformer och giltighetsområde	6	Lagar	51
2 Trafikförsäkring.....	7	Om du inte är nöjd.....	51
3 Kaskoförsäkring.....	9	Trafikskadenämnden.....	51
4 Rättsskyddsförsäkring - fordon	16	Personförsäkringsnämnden	51
5 Försäkring för avställt fordon.....	18	Ansvarsförsäkringens Personskadenämnd	51
7 Avbrottsförsäkring	19	Svensk Försäkrings Nämnd för Rättsskyddsfrågor	52
Tilläggsförsäkringar och särskilda villkor	20	Allmänna reklamationsnämnden	52
A Maskinskadeförsäkring	20	Domstol.....	52
B Lyftansvarsförsäkring.....	22	Konsumenternas Försäkringsbyrå.....	52
C Maskinentreprenör	23		
D Allrisk arbetsområde	38		
Allmänna bestämmelser	45		
Tvist om egendomsvärde.....	45		
Tillgång till fordonsrelaterade uppgifter.....	45		
Överlåtelse av fordran till Trafikförsäkringsföreningen ..	45		
Avtalet och premiebetalning	45		
Förnyelse av försäkring.....	45		
Uppsägning av försäkring.....	45		
Ändring av premie eller villkor	46		
Betalning av premie.....	46		
Åtgärder vid skada	47		
Nedsättning av försäkringsersättning	47		
Oriktig uppgift.....	47		
Vid skada och räddningsåtgärd	48		
Aksamhetskrav och säkerhetsföreskrift.....	48		
Framkallande av försäkringsfall	48		
Gemensamt skadeanmälningsregister och Larmtjänst ..	48		
Återkrav.....	49		
Preskription.....	49		
Betalning av försäkringsersättning samt ränta.....	49		
Övergripande information över hur vi behandlar dina personuppgifter.....	49		
Förmedlares medverkan	49		

Tänk på att alltid anlita Dina Försäkringars skadejour som har öppet alla dagar dygnet runt. Behöver du hjälp, ring

0771-77 10 00

Du får snabb och effektiv hjälp.

Vid behov av hjälp utomlands ring +46 771-77 10 00

Försäkringsgivare

Försäkringsgivare är Dina Försäkring AB, Box 2372, 103 18 Stockholm. Det är ditt lokala Dina-bolag som utfärdat försäkringsbrevet och som är verksamt inom det område där risken är belägen, som administrerar försäkringen och som i första hand ska kontaktas i alla frågor som rör försäkringen. Bolagets namn, adress och telefonnummer framgår av ditt försäkringsbrev.

Begreppsförklaringar

Annan yttre olyckshändelse

Plötslig och oförutsedd händelse som orsakar yttre fysisk skada på fordonet.

Avbrottsersättning

Ersättning för tid försäkrat fordon inte kunnat brukas. Ingår endast om det framgår av försäkringsbrevet.

Basbelopp

Med basbelopp avses prisbasbeloppet enligt lagen om allmän försäkring. I försäkringsvillkoren avses det prisbasbelopp som gällde för januari månad det år skadan hände.

Brandfarlig miljö och brandfarligt/lättantändligt material

Exempel på brandfarlig miljö är skog, sågverk, brädgårdar, färglager, petroleum- och kemiska industrier, soptipp, värmeverk. Exempel på brandfarligt material är flis, torv, trä, papper, kol, pellets, avfall, petroleumprodukter.

Fast monterad

Med fast monterad utrustning räknas sådan utrustning som är fastsatt så att det krävs verktyg för att ta bort den.

Försäkringstagare

Du som har avtal om försäkring med oss.

Försäkrad

Var och en till vars förmån försäkring gäller enligt försäkringsavtal.

Försäkringsfall

Skada eller annan händelse som omfattas av försäkringen.

Grundsjälvrisk

Se självrisk.

Höjdledsskada

Med höjdledsskada avses då fordon, påbyggnation, kran eller last kolliderar med viadukt, portal, byggnad, ledningar eller liknande eller fastnar i tunnel.

Karens

Avser den tid direkt efter skadetillfället då ersättning för avbrott inte lämnas.

Marknadsvärde

Egendomens värde i allmän handel omedelbart före skadan.

Nedsättning av ersättning

Om du eller brukaren inte uppfyllt de säkerhetsföreskrifter som krävs eller har lämnat felaktiga uppgifter vid försäkringens tecknande kan ersättningen minska.

Nypris

Det pris fordonet inklusive försäkrad utrustning kostade då det köptes som nytt.

Plötslig och oförutsedd

Plötsligheten innebär att den händelse som utlöste skadan haft ett förhållandevis snabbt förlopp. Skador som orsakas genom slitage eller åldersförändring ersätts inte. Att händelsen ska ha varit oförutsedd innebär att den ska ha inträffat oväntat och att den normalt inte gått att förutse och därigenom förhindra.

Självrisk

Del av skadekostnad som du vid varje skada själv svarar för. Självrisk dras från skadeersättningen. Den valda självrisk kallas för grundsjälvrisk. Utöver den kan tilläggsjälvrisken finnas. Vid trafikförsäkring återkrävs den del av utbetalt skadebelopp som motsvarar självrisk.

Stilleståndsersättning

Skadeståndsrättslig ersättning av vållande part för kostnad som uppstår då försäkrat fordon inte kunnat brukas.

Svenska Brandskyddsföreningen SBF

Försäkringsbranschens gemensamma brandskyddsbestämmelser utges av SBF. SBFs krav är en del av säkerhetsföreskrifterna i brandförsäkringen.

Säkerhetsföreskrift

Föreskrift om vissa bestämda handlingsätt eller anordningar som är ägnade att förebygga eller begränsa skada eller om vissa bestämda kvalifikationer hos dig eller därmed jämställd person.

Fordonsklasser

Den fordonsklass som gäller för din försäkring anges i försäkringsbrevet.

I nedanstående definitioner anger siffrorna den fordonsklass premien beräknats efter.

Fordonsklass	Beskrivning
--------------	-------------

70	Traktor
71	Terrängvagnar och transporterande motorredskap
72	Motorredskap
73	Efterfordon

Fordonets identitet

Om du har ett oregistrerat fordon är det viktigt att du kontrollerar att det chassinummer eller tillverkningsnummer som finns angivet i försäkringsbrevet stämmer. Om det saknas eller inte stämmer riskerar du att bli utan försäkringsersättning vid en eventuell skada.

Verksamheter

Av ditt försäkringsbrev framgår det inom vilken verksamhet ditt fordon huvudsakligen används. Kontrollera att angiven verksamhet stämmer med den verkliga.

Jordbruk	Fordon som används inom eget jordbruk
Skogsbruk	Fordon som används inom eget skogsbruk
Skogsentreprenad	Fordon som hyrs ut med förare inom skogsbruk
Entreprenadverksamhet	Fordon som hyrs ut med förare (ej skogsbruk)
Egen verksamhet	Fordon som används inom egen verksamhet och som ej hyrs ut
Yrkesmässig uthyrning	Fordon som hyrs ut utan förare
Privatbruk	Fordon som används för privat bruk

Viktigt om brandfarliga miljöer

Det framgår av ditt försäkringsbrev om fordonet får användas i brandfarlig miljö. Med brandfarlig miljö avses dels brandfarliga miljöer såsom skog, sågverk, brädgårdar, färglager, petroleum- och kemiska industrier, soptipp, värmeverk och dels hantering av brandfarligt eller lättantändligt material såsom flis, torv, trä, papper, kol, pellets, petroleumprodukter etc. För fordon värda mer än 15 basbelopp krävs att fordonet är utrustat med sprinkler i dessa miljöer.

Viktigt om årlig brandskyddskontroll

Alla fordon med förbränningsmotor som försäkras enligt detta villkor ska brandskyddskontrolleras årligen. Jordbrukstraktor och jordbruksmaskin ska brandskyddskontrolleras var femte år. Efter brandskada ska protokoll som inte är äldre än 16 månader kunna visas (64 månader för traktor och jordbruksmaskin). Fordon som inte behöver genomgå årlig brandskyddskontroll är

- Mobilkranar
- Fordon med vikt understigande 600 kg tjänstevikt eller värde understigande två basbelopp.

FÖRSÄKRINGSVILLKOR FÖR TRAKTOR OCH MOTORREDSKAP

1 Försäkringsformer och giltighetsområde

11 Försäkringsformer

Motorfordonsförsäkring består av en eller flera av följande försäkringsformer:

- a) trafikförsäkring
- b) vagnskadeförsäkring
- c) brandförsäkring
- d) glasruteförsäkring
- e) stöldförsäkring
- f) rättsskyddsförsäkring – fordon
- g) krisförsäkring
- h) avbrottsförsäkring
- i) maskinskadeförsäkring
- j) lyftansvarsförsäkring
- k) egendomsförsäkring för verksamhet
- l) oljeskadeförsäkring – egen egendom
- m) försäkring för förarens egendom
- n) ansvarsförsäkring för verksamhet
- o) oljeskadeförsäkring – annans egendom
- p) transportansvarsförsäkring - grovkörslor
- q) rättsskyddsförsäkring för verksamhet
- r) arbeten
- s) hjälpmedel
- t) befintlig egendom

Försäkringsformerna b) - e) och i) är kaskoförsäkring. Försäkringsformerna i) - t) är tilläggförsäkringar.

Det framgår av försäkringsbrevet vilka försäkringsformer som ingår i avtalet.

12 Giltighetsområde

Försäkringen gäller i Norden. Trafikförsäkringen gäller dock alltid i hela världen enligt trafikskadelagen för skada som i följd av trafik med svenskregistrerat fordon tillfogas svensk medborgare eller den som har sin hemvist i Sverige.

Försäkring för fordon som ställts av i Vägtrafikregistret gäller endast i Sverige.

13 Självrisiker

Utöver grundsjälvrisk kan det tillkomma en tilläggssjälvrisk vid vissa skadehändelser. Om ersättning för en egendomsskada regleras genom flera delar av försäkringen eller genom flera försäkringar hos oss, tillämpar vi endast en grundsjälvrisk, den högsta. Denna bestämmelse gäller inte för trafik- och rättsskyddssjälvrisk.

14 Hyrt eller lånat oregistrerat fordon

Om du, i samband med skada, reparation eller service av försäkrat oregistrerat fordon, lånar eller hyr ett likvärdigt fordon gäller försäkringen även för detta i högst 14 dagar. Försäkringen gäller med samma omfattning och med samma villkor som för försäkrat fordon.

Vid skada på det lånade eller hyrda fordonet måste du visa att det ordinarie fordonet inte kunnat användas.

14.1 Försäkringen gäller inte om ersättning till någon del kan utgå från annan försäkring eller garanti.

2 Trafikförsäkring

21 Omfattning

211 Trafikförsäkringen gäller enligt reglerna i trafikskadelagen för person- eller sakskada, som är en följd av trafik med fordonet. Trafikförsäkringen ersätter skador upp till 300 miljoner kronor.

Enligt trafikskadelagen kan ersättning inte lämnas för skada på fordonet eller egendom som transporterats med fordonet. Skadad förare eller passagerare kan få ersättning upp till 25 % av ett basbelopp för samtidigt skadade kläder och andra tillhörigheter som bars vid skadetillfället. Denna utvidgade ersättningsrätt gäller inte värdeföremål som t ex kameror, smycken, ringar och inte heller pengar eller värdehandlingar. Skada utanför Sverige som inte omfattas av trafikskadelagen regleras enligt skadelandets lagstiftning.

211.1 För ej trafikförsäkringspliktiga fordon gäller försäkringen för skada i följd av trafik med fordonet i den mån skadeståndsskyldighet enligt gällande rätt kan åläggas dig eller den som med ditt medgivande brukat fordonet. Högsta ersättningsbelopp per skadehändelse är 10 miljoner kronor. Försäkringen gäller inte för skada på din egendom. Skada på föraren av det försäkrade fordonet ersätts enligt reglerna i trafikskadelagen endast under förutsättning att detta brukats med ditt medgivande.

212 Vid skada på egendom kan ersättning minskas (jämkas) om den som drabbats av skadan varit medvällande, det vill säga själv haft skuld i att skadan hänt. Oavsett detta betalar försäkringen full ersättning upp till 25 % av ett basbelopp. För den del av skadan som överstiger 25 % av ett basbelopp minskas ersättningen enligt reglerna i trafikskadelagen.

Denna utvidgade ersättningsrätt gäller inte

a) vid skada på

- motordrivet fordon
- fordon som är kopplat till motordrivet fordon
- spårbundet fordon
- egendom som transporteras med sådana fordon som nämns ovan
- egendom som tillhör dig själv eller det försäkrade fordonets brukare eller förare

b) om egendomens ägare varit grovt vårdslös eller orsakat skadan med uppsåt.

213 Du ska omedelbart meddela bolaget om du krävs på skadestånd och kravet leder till rättegång. Våra anvisningar ska följas. Om försäkringen gäller för skadan betalar vi dina rättegångskostnader i den utsträckning de är skäligen och överensstämmer med vårt intresse i rättegången.

214 Det är inte bindande för oss om du utan vår tillåtelse medger skadeståndsskyldighet, godkänner ersättningsanspråk eller betalar ersättning. Vi är inte heller bundna av domstolsdom, om du inte fullgjort din anmälningskyldighet enligt 213.

215 Du ska på vår begäran utnyttja din avlyftningsrätt för att återbetala mervärdesskatt som utbetalats till skadelidande.

22 Självrisk

221 Trafikförsäkringen gäller med självrisk om detta anges i försäkringsbrevet eller i försäkringsvillkoren.

Om mer än en självrisk gäller vid samma skada sammanläggs självriskbeloppen.

222 Trafikförsäkringen gäller med en tilläggssjälvrisk på 20 % av basbeloppet

- a) om föraren fört fordonet utan att ha det körkort/förarbevis som krävs eller inte uppnått den ålder som krävs för att föra fordonet, eller
- b) vid otillåten övningskörning, eller
- c) om föraren vid skadetillfället brutit mot gällande arbetstidsregler, vilotidsregler eller kör- och vilotidsregler, eller
- d) om föraren gjort sig skyldig till brott mot trafikförordningen genom så kallad rattsurfnig, eller
- e) om strafföreläggande eller dom som vunnit laga kraft visar att föraren
 - gjort sig skyldig till rattfylleri
 - varit straffbart påverkad av annat berusningsmedel än alkohol, eller
 - orsakat skadan med uppsåt eller genom grov vårdslöshet.

Denna självrisk tillämpas inte vid rattfylleri eller påverkan av annat berusningsmedel än alkohol om det framgår att dessa omständigheter inte medverkat till skadans uppkomst.

Dessutom har vi rätt att av skadevållaren återkräva belopp enligt bestämmelserna i trafikskadelagen.

224 Trafikförsäkringen gäller med en tilläggssjälvrisk om 20 % av basbeloppet om föraren vid transport av farligt gods saknar ”intyg om utbildning av förare av fordon som transporterar ADR-gods” och då skada orsakats av godset. Sådant intyg (s k ADR-intyg) fordras vid inrikes och utrikes transport av farligt gods i

- tank eller tankcontainer om 3 kubikmeter eller mer
- behållare eller kärl om 450 liter eller mer och då den sammanlagda volymen av behållare/kärlen uppgår till 3 kubikmeter eller mer.

225 Vid skador i samband med snöröjning där antalet skadefall inte kan konstateras, är självriskan 20 % av skadekostnaden per entreprenad/uppdrag, dock lägst 10 % av basbeloppet och högst 1 basbelopp.

226 För fordon utrustat med kran gäller trafikförsäkringen med en tilläggssjälvrisk på 50 % av basbeloppet vid förflyttning med hängande last eller utskjuten bom/mast.

227 Trafikförsäkringen gäller med en tilläggssjälvrisk på 20 basbelopp vid kollision med luftfarkost eller delar till sådan.

228 Trafikförsäkringen gäller med en tilläggssjälvrisk, utöver grundsjälvrisk, på 50 % av basbeloppet vid skada som uppstått genom kollision i höjded.

229 Trafikförsäkringen gäller med tilläggssjälvrisk, utöver grundsjälvrisk, på 50 % av basbeloppet om samråd inte skett med markägaren före arbete i skog vid brandrisknivå 4 eller högre, se [msb.se](https://www.msb.se) eller deras app Brandrisk ute.

Självrisk enligt 221-229 tillämpas inte

- vid utbetalning enbart för skadad ren eller hund
- om skadan hände medan fordonet var stulet/tillgripet
- om skadan hände när polisman eller annan behörig person besiktigade fordonet
- om dels du kan bevisa att annan person än du själv eller föraren vållat skadan eller att skadan orsakats genom bristfällighet på annat motordrivet fordon dels det inte visas att du eller föraren är medvållande eller att bristfällighet på det egna fordonet har medverkat till skadan.

230 Du ska efter krav från oss betala den del av utbetalt skadebelopp som motsvarar självrisk.

Vi får dock av fysisk person för en och samma skada inte kräva mer än 10 % av basbeloppet. Detta gäller även om summan av gällande självrisker enligt 221-229 är högre.

231 Din medverkan vid personskadereglering

Vid reglering av personskada som kan ersättas genom trafikförsäkring hos oss måste du medverka till utredningen av skadan och dess följder genom att lämna de uppgifter och handlingar som behövs för skaderegleringen. Du behöver även lämna oss en fullmakt så att vi kan inhämta de handlingar och den utredning i övrigt som behövs för skaderegleringen, t ex journaler och intyg hos sjukhus och vårdinrättningar som du besökt för skadan.

232 Hur vi ersätter kostnader för juridiskt biträde vid personskadereglering

Om du drabbas av ersättningsbar personskada och vi i samråd med dig bedömer det nödvändigt med juridiskt ombud, betalar vi nödvändiga och skäliga ombudskostnader som uppkommer för att ta tillvara din rätt till ersättning vid skadereglering utom rätta. Arvode lämnas högst enligt den timkostnadsnorm som regeringen fastställer vid ersättning till rätts-hjälpsbiträde enligt rättshjälpslagen.

För att vi ska betala ersättning för ombudskostnader måste du anlita ett ombud som är lämpligt och som är antingen advokat eller jurist anställd hos advokat. Du kan även anlita annat lämpligt ombud och både du och vi kan i sådana fall begära att Svensk Försäkring avger ett rådgivande yttrande i frågan om ombudets lämplighet.

Vid tvist om arvode och/eller övriga kostnader har både vi och ombudet rätt att begära prövning av arvodet och andra kostnadsanspråk hos Sveriges advokatsamfunds och Svensk Försäkrings Ombudskostnadsnämnd. Om ombudet inte är advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå kan Svensk Försäkrings nämnd för rättsskyddsfrågor istället pröva skäligheten av arvodes- eller kostnadsersättningen.

Vid bedömning av vilka ombudskostnader som kan betalas tillämpar vi Sveriges Advokatsamfunds och Svensk Försäkrings gemensamt utarbetade promemoria om fördelning av arbetsuppgifter mellan personskadereglerare och ombud i samband med personskadereglering.

Vi inhämtar den medicinska utredningen och svarar för eventuella kostnader härför. Kostnader för läkarintyg/ specialistutlåtanden ersätts bara om vi beställt eller begärt det eller om vi godkänt att intyget/utlåtandet ska tillföras ärendet.

Vi betalar inte kostnader för arbete som ditt ombud utför för att tillvarata din rätt till ersättning från annat håll, till exempel från andra försäkringsbolag, Försäkringskassan eller förvaltningsdomstolar. I vissa fall kan dock kostnaden betalas efter särskild överenskommelse.

Vi ersätter inte utan särskilt godkännande merkostnader som uppkommer genom att du byter ombud. Sådant godkännande lämnas endast om du kan visa att särskilda skäl föreligger för byte av ombud, till exempel om du flyttar till annan bostadsort.

3 Kaskoförsäkring

Kaskoförsäkring är vagnskade-, brand-, glastrute-, stöld- och maskinskadeförsäkring. Det framgår av försäkringsbrevet vilka försäkringsformer som ingår i avtalet.

311 Försäkrad egendom

- a) Fordonet
- b) Fast monterad utrustning i eller på fordonet om den hör till fordonet och kan anses vara normal för ett fordon av samma slag och användningssätt som det försäkrade. Fast monterad elektronisk utrustning som inte tillhör fordonets seriemässiga basutrustning omfattas till ett värde av 50 000 kronor. Genom tilläggsförsäkring för redskap kan fast monterad elektronisk utrustning omfattas upp till 300 000 kronor. För A-traktor är beloppet begränsat till 10 000 kronor.
- c) Lös, normal utrustning som medförs i eller på fordonet och som endast är avsedd för det försäkrade fordonet eller dess fastmonterade utrustning, upp till 50 000 kronor. Högsta ersättning för verktyg och förbrukningsartiklar är 10 000 kronor.
- d) Avmonterad fordonsdel eller redskap enligt 311 b) om ingen annan del monterats i dess ställe.
- e) Avmonterad fordonsdel eller redskap enligt 311 b), om annan del eller redskap monterats i dess ställe.

Redskap ska uteslutande vara tillverkade för att användas av, och höra till, försäkrat fordon. Försäkringen omfattar även farmartank (cistern mellan 500 och 10 000 liter).

Den sammanlagda ersättningen för egendom enligt e) är högst 50 000 kronor. Beloppet för egendom enligt e) kan höjas genom tilläggsförsäkring för redskap upp till 800 000 kronor och framgår då av försäkringsbrevet.

311 Försäkrad egendom, forts.

Försäkringen omfattar inte drivmedel eller reservdelar.

Försäkringen gäller inte vid skada på efterfordon eller redskap som är speciella för lantbruk, till exempel redskap för besprutning, jordbearbetning, sådd eller skörd.

312 Försäkrat intresse

Försäkringen gäller för dig. Den gäller endast om du är fordonets verkliga ägare och huvudsaklige brukare. Det innebär att du kan bli utan ersättning om du är registrerad ägare och har tecknat försäkring för fordonet, trots att du inte äger det eller huvudsakligen brukar det. Har du köpt fordonet på avbetalning eller kredit har vi rätt att lämna ersättning till säljaren (intill hans återstående fordran). Om du har hyrt fordonet har vi rätt att lämna ersättning till ägaren. Lag om säkerhetsrätt i försäkringsersättning gäller inte vid skada på lös egendom.

313 Försäkringen gäller inte vid skada

- a) om fordonet tagits i anspråk för militärt ändamål
- b) som skett under tävling med fordonet eller träning för sådan tävling
- c) som är orsakad av stenmård, råttor, möss, skadedjur, svamp, mögel eller alger
- d) som består i slitage, utmattning eller förbrukning eller som har orsakats av bristfälligt underhåll eller uppenbart felaktig reparationsåtgärd.
- e) som fabrikant eller annan är ansvarig för på grund av kontrakt garanti eller annat åtagande.
- f) om fordonet inte uppfyller kraven för fordonet enligt gällande lagar, förordningar eller direktiv.
- g) om fordonet varit utanför Sverige i mer än 185 dagar de senaste 12 månaderna när skadan inträffar.

314 Säkerhetsföreskrifter för kaskoförsäkring

Ersättning vid skada kan sättas ned

- a) om föraren fört eller dragit fordonet utan att ha det körkort/förarbevis som krävs eller inte uppnått den ålder som krävs för att föra fordonet, eller
- b) vid otillåten övningskörning, eller
- c) om föraren brutit mot gällande arbetstidsregler, vilotidsregler eller kör- och vilotidsregler eller
- d) om föraren saknar yrkesbevis i enlighet med Arbetsmiljöverkets föreskrifter 2006:5 eller 2006:6 eller
- e) om föraren gjort sig skyldig till rattfylleri eller varit straffbart påverkad av annat berusningsmedel än alkohol eller orsakat skadan med uppsåt eller genom grov vårdslöshet. Nedsättning sker inte om du kan göra sannolikt att skadan uppkommit oberoende av detta
- f) om föraren efter skadetillfället men innan blodprov tagits, intagit alkohol eller annat berusningsmedel.
- g) om fordonet använts för transport av gods som fordonet inte är konstruerat för eller inte är lämpligt för.
- h) om du inte följt tillverkarens anvisningar vad gäller fordonets brukande, underhåll och reparation. Detsamma gäller för utrustning, påbyggnad, lastanordning och tillbehör.

Om föreskrifterna inte följts kan ersättningen vid skada minska eller utebli enligt Allmänna bestämmelser.

32 Vagnskadeförsäkring

321 Försäkringen gäller för skada

- a) genom trafikolycka, annan yttre olyckshändelse eller uppsåtlig skadegörelse av tredje man.
- b) under fordonets transport på annat transportmedel.
- c) på fordonet som plötsligt och oförutsett orsakats av sådant monterat aggregat eller arbetsredskap som kan anses vara normalt för fordonet i fråga.
- d) på bom/mast/jibb som uppkommit plötsligt och oförutsett. Skada som bom/mast/jibb orsakar på fordonet ersätts också.
- e) enligt punkt a), på snöplog, sandnings- eller saltningsaggregat även om redskapen tillhör annan än dig och under förutsättning att ersättning inte kan betalas ur annan försäkring.
- f) Vid skada som orsakats av att föremål, som normalt inte bearbetas, kommit in i fordonet tillämpas åldersavdrag enligt punkt A4.

322 Försäkringen gäller inte för skada

- a) på fordonsdel med konstruktions-, fabrikations- eller materialfel, om skadan orsakats av felet
- b) genom rost, frätning, köld, väta eller fukt. Skada som uppstått som en direkt och omedelbar följd av händelse som anges i 321 betalas dock
- c) på borrkrona eller övrig borrarutrustning som skadas eller förloras under markytan i samband med borring
- d) som beror på att fordonet tankats med fel drivmedel
- e) som beror på laddning
- f) som avses i 331, brandförsäkring eller 351, stöldförsäkring.

323 Säkerhetsföreskrifter för vagnskadeförsäkring

- a) Avställt fordon eller fordon med meddelat eller inträtt körförbud får inte brukas i annan omfattning än vad lagar och förordningar tillåter.
- b) Fordonet får inte användas under förhållanden som innebär onormal påfrestning på fordonet.
- c) Fordonets maxgränser för axel-/boggityck, bruttovikt, lyftkapacitet eller drag-/brytkraft får inte överskridas.
- d) Last ska säkras enligt TSFS 2017:25.
- e) Vid lyft ska samtliga stödbalkar vara helt utdragna och stödbenen ansatta. Förflyttning med hängande last eller utskjuten bom/mast eller jibb får inte ske.
- f) Innan fordonet framförs eller används på väg som inte är allmän, isbelagt vatten, snö, mjuka marker, till exempel kärr, myr eller mosse, ska föraren omedelbart före körning förvissa sig om att isen eller marken har tillräcklig bärighet.
- g) Innan färd eller arbete på fartyg, pråm, ponton eller liknande ska föraren förvissa sig om att fordonet kan arbeta och framföras på ett betryggande sätt.
- h) Fordonet ska uppfylla lagstadgade krav på fordonsutrustning (t ex mönsterdjup, bromsar, belysning etc).
- i) Bestämmelser som meddelats i lag, författning eller av myndighet i syfte att förhindra eller begränsa skada ska följas.
- j) Föraren får inte göra sig skyldig till brott mot trafikförordningen genom så kallad rattsurfnig.

Om föreskrifterna inte följts kan ersättningen vid skada minskas eller utebli enligt Allmänna bestämmelser.

324 Självrisken framgår av försäkringsbrevet. Vid uppsåtlig skadegörelse av tredje man är självrisken densamma som vid stöld.

I följande fall tillkommer en tilläggssjälvrisk, utöver grundsjälvrisk, på 50 % av basbeloppet vid skada

- a) som uppstått genom kollision i höjded. Vid samtidig trafikskada behöver du bara betala en tilläggssjälvrisk för höjdedsskada.
- b) på fordon eller fordonskombination utrustad med tipp, som framförts när tippen inte varit helt nedfälld i köräge.
- c) som orsakats av att föremål, som normalt inte bearbetas, kommit in i fordonet.
- d) på fjärrstyrt fordon i samband med utförande av arbete med fordonet.

33 Brandförsäkring

331 Försäkringen gäller för skada

- a) genom brand, blixtnedslag eller explosion (dock inte däckexplosion)
- b) på elektriska kablar genom kortslutning i dessa samt direkt uppkomna följdskador på elektriska komponenter.

Vid anlagd brand gäller försäkringen endast om branden anlagts av tredje man.

Med "tredje man" avses annan än dig själv eller den som handlat utan ditt samtycke.

Med brand avses eld som kommit lös. Med kabel avses isolerad ledning mellan strömkälla och komponent/förbrukare. Med kortslutning avses överledning mellan kabel och annan ledare som normalt inte är i kontakt med varandra.

332 Försäkringen gäller inte för skada

- a) på motor, avgassystem, airbag, däck och slangar genom explosion i dessa
- b) på elektrisk motor, styrenhet eller strömförbrukare genom brand eller kortslutning i dessa
- c) på nav, bromsar, fälgar och axel på grund av varmgång i hjullager
- d) genom trafikolycka, även om skadan uppkommit som en följd av brand, blixtnedslag, explosion eller kortslutning.

333 Säkerhetsföreskrifter för brandförsäkring

- a) Anordning som används för att ge starthjälp till, ladda, värma eller torka fordonet eller del av fordonet ska ur miljö och säkerhetssynpunkt vara godkänd av myndighet för detta ändamål. Fabrikantens anvisningar ska följas.
- b) Föreskrifter som myndighet utfärdat för att förhindra eller begränsa skada och som gäller för fordonet eller den lokal där fordonet förvaras ska följas.
- c) Elektriska kablar och komponenter ska vara fackmannamässigt monterade.
- d) Svetsnings- eller skärningsarbete får endast ske om nödvändiga säkerhetsåtgärder vidtas såsom friläggning och demontering av brännbart material. Två brandsläckare av lägst klass 43A 233 B C och brandfilt ska finnas lätt tillgängligt. En släckare kan ersättas med framdragen vattenslang med vattentillförseln tillslagen.
- e) Fordonet ska rengöras regelbundet och vid behov för att förhindra uppkomst av brand.
- f) Förare eller brukare av fordonet ska vara utbildad i användning av släckningsutrustningen.
- g) Fordonet ska vara utrustat med lätt åtkomlig huvudströmbrytare. Strömmen ska brytas när fordonet lämnas obevakat, repareras, servas eller rengörs.
- h) Fordon med förbränningsmotor ska uppfylla reglerna om brandskydd enligt försäkringsbranschens bestämmelser i SBF 127. Enligt SBF 127 ska fordon i brandfarlig miljö eller som hanterar brandfarligt/lättantändligt material vara utrustat med fast monterat släcksystem samt 2 handbrandsläckare av lägst klass 43A 233B C. Övriga fordon ska vara utrustade med minst en handbrandsläckare av lägst klass 27A 183B C. Om det av konstruktionsskäl inte är möjligt att montera en sådan handbrandsläckare får istället en handbrandsläckare av lägst klass 13A 89B C monteras istället om fordonets vikt understiger 5 ton.
- i) Skördetröska levererad efter 2017-04-01 ska vara utrustad med fast monterat släcksystem samt 2 handbrandsläckare av lägst klass 43A 233B C varav en kan nås från marken.
- j) Fordon som är utrustat med fast monterat släcksystem ska revisionsbesiktigas årligen av behörig person. Samtidigt ska årlig brandskyddskontroll utföras.
- k) Fordon yngre än 30 år och med förbränningsmotor ska brandskyddskontrolleras årligen av behörig person. Detta krav gäller inte för mobilkranar och fordon med totalvikt under 600 kg eller värde understigande 2 basbelopp samt jordbrukstraktor och jordbruksmaskin. Vid brandskada ska protokoll som inte är äldre än 16 månader kunna visas upp.
- l) Jordbrukstraktor och jordbruksmaskin levererad efter 2017-04-01 ska brandskyddskontrolleras av behörig personal innan den tas i bruk, om den inte är intyptad, och därefter var femte år. Vid brandskada ska protokoll som inte är äldre än 64 månader kunna visas upp.

Om föreskrifterna inte följts kan ersättningen vid skada minskas eller utebli enligt Allmänna bestämmelser.

334 Självrisken framgår av försäkringsbrevet.

34 Glasrutförsäkring

341 Försäkringen gäller för skada som består i att vind-, sido-, bak- eller takruta genombrutits, spräckts eller krossats. Skada på annan glaskonstruktion, till exempel strålkastare eller glasdörr omfattas inte.

342 Försäkringen gäller inte för skada som skett när fordonet kolliderat, vält eller kört av vägen (kan ersättas genom vagnskadeförsäkring).

343 Vid varje skadetillfälle tillämpas i försäkringsbrevet angiven självrisk. Om du väljer att reparera istället för att byta ruta är självrisken 200 kronor.

35 Stödförsäkring

351 Försäkringen gäller för skada

- a) genom stöld eller rån
- b) genom tillgrepp
- c) genom försök till sådana brott.

Förlust av fordon ersätts om fordonet inte kommit tillrätta inom en månad efter den dag vi fått komplett skriftlig skadeanmälan samt övriga handlingar och nycklar som är nödvändiga för skadans reglerande.

Vid stöld av försäkrad utrustning enligt 311 b) krävs att utrustningen är fast monterad på fordonet eller förvarad i detta.

Anmärkning

Begreppet **stöld** är definierat i brottsbalken. Det innebär att någon olovligen tar något som tillhör annan person i avsikt att t ex behålla eller sälja det. **Rån** innebär att någon med våld eller med hot om våld tar något.

Tillgrepp av fortkaffningsmedel innebär att någon olovligen tar fordon som tillhör annan person för att använda det, men utan avsikt att behålla eller sälja det. Om däremot någon som har tillgång till ett fordon använder det utan lov, är det varken stöld eller tillgrepp. Det är i stället **olovligt brukande**, vilket innebär att någon olovligen brukar annans fordon som han redan har i sin besittning. Försäkringen gäller då inte. Av samma skäl gäller försäkringen inte heller vid bedrägeri- eller förskingringsbrott, t ex om en hyrd bil inte återlämnas.

352 Försäkringen gäller inte för skada genom tillgrepp eller för skada som uppkommit vid försök till sådant brott som orsakats av person som tillhör samma hushåll som dig eller är anställd av dig.

353 Säkerhetsföreskrifter

När fordonet lämnas ska försäkrad egendom enligt 311 b), som finns i fordonet, vara inlåst i detta.

Lös elektronisk egendom enligt punkt 311 c) som förvaras i låst fordon får endast tillfälligt lämnas utan uppsyn. I övriga fall får sådan egendom inte lämnas utan uppsyn.

Avmonterad fordonsdel eller utrustning enligt 311 b), d) och e), som inte förvaras i fordonet, ska vara inlåst i utrymme, som endast disponeras av dig. Föremål, som på grund av storlek, användning eller liknande inte rimligtvis kan förvaras inlåsta, ska vara fastlåsta med kätting och lås av lägst klass 3. Lösflak, containrar, tankar och liknande utrustning ska förvaras aktsamt.

Om dessa föreskrifter inte följts gäller följande i stället för vad som sägs i Allmänna bestämmelser: Vid annan skada än sådan som uppstått vid stöld av eller tillgrepp av hela fordonet sätts ersättningen normalt ned 50 %.

I allvarliga fall kan nedsättningen bli högre, till och med så att ersättningen helt faller bort. Detta gäller till exempel när egendomen, trots uppenbar stöldrisk, lämnats utan den tillsyn eller annan åtgärd som är rimlig med hänsyn till omständigheterna. I vissa fall kan nedsättningen bli lägre än 50 %. Vid ringa försummelse blir det normalt ingen nedsättning.

354 När fordonet lämnas ska det vara låst med godkänt stöldskydd. Stöldskydd ska vara rekommenderat av Svenska Stöldskyddsföreningen.

Nyckel eller nyckelkort till fordon och stöldskydd ska förvaras aktsamt så att obehöriga inte kan komma åt den. Dessa får inte förvaras i fordonet eller i sådan närhet till fordonet att relästöld är möjlig. De får inte ha uppgift om namn, adress eller registreringsnummer.

Motorredskap och fyrhjuling, oavsett vilket fordonsslag den tillhör och terrängmotorfordon som väger (tjänstevikt) upp till och med 2000 kg och som vid skadetillfället är yngre än 10 år ska antingen, vara utrustat med elektronisk startspärr, förvaras inlåst eller vara fastlåst med lås och kätting av lägst klass 3. Förvaras fordonet på släpvagn ska även denna vara låst med dragskolås, lägst klass 3 eller vara fastlåst med kätting och lås av lägst klass 3.

Släpfordon eller efterfordon med kulhandske ska vara låst med av SSF rekommenderat kulhandskelås både när det är frikopplat och när det är kopplat till dragfordonet. Annat släpfordon eller efterfordon ska vara låst med släpvnagslås eller med kätting och lås av lägst klass 3 när det är frikopplat.

Lös- eller lastväxlarflak med marknadsvärde överstigande 3 basbelopp ska vara låst med lyftbygellås, lägst klass 3, när det inte är monterat på fordonet.

Fordon som hyrs ut ska vara utrustat med aktiverad spårningsutrustning som möjliggör spårning av fordonet.

Om föreskrifterna inte följts kan ersättningen vid skada minskas eller utebli enligt Allmänna bestämmelser.

355 Självrisk

Självrisken framgår av försäkringsbrevet.

Har fordonet dold spårändarutrustning i funktion vid skadetillfället, som möjliggör att fordonet kan återfinnas tillämpas ingen grundsjälvrisk vid stöld eller tillgrepp av hela fordonet.

Har fordonet elektronisk startspärr i funktion vid skadetillfället tillämpas ingen grundsjälvrisk vid stöld eller tillgrepp av hela fordonet.

Är fordonet stöldskyddsmärkt i enlighet med SSF norm 1084, tillämpas ingen grundsjälvrisk vid stöld eller tillgrepp av hela fordonet eller separat märkta tillbehör.

Är fordonet vid skadetillfället låst med godkänt släpvnagslås eller med kätting och/eller lås av lägst klass 3, ersätts skadan utan grundsjälvrisk vid stöld eller tillgrepp av hela fordonet.

37 Värderings- och ersättningsregler för kaskoförsäkring

371 Ersättning lämnas med högst det belopp som motsvarar skadan, värderad enligt nedanstående bestämmelser.

372 Vi har rätt att avgöra om fordonet ska repareras, om det ska ersättas med likvärdigt fordon eller om skadan ska betalas kontant. Vi har också rätt att avgöra var egendomen ska återanskaffas eller repareras. Om begagnad likvärdig utbytesdel finns att tillgå ska sådan användas vid reparation. Om fordonsdel inte går att återanskaffa, värderas skadan till vad motsvarande del för likvärdigt fordon kostar i allmänna handeln.

Innehavet av stulen eller förlorad egendom ska kunna styrkas. Detta kan göras genom uppvisande av t ex inköpshandling, garantibevis eller liknande.

Beräkning av kontant ersättning grundar sig på fordonets värde i allmänna handeln omedelbart före skadan. Dessa regler gäller på motsvarande sätt vid skada på del av fordonet eller på utrustning. Vi har rätt att anvisa inköpsställe.

3721 Om marknadsvärdet inte kan fastställas görs ålders-/slitageavdrag (i procent) från kostnad för ny likvärdig utrustning enligt följande för:

- Ljud-, bild-, musik-, kommunikations- och annan elektronisk utrustning med 10 % per år.
- startbatterier med 20 % per år.
- däck med 20 % per år.
- verktyg och redskap såsom, skopor, hydraulhammare, pallgafflar och liknande, med 10 % per år.

Högsta avdrag är 80 %. För däck utan lagligt mönsterdjup lämnas ingen ersättning.

373 Vi betalar inte

- a) kostnad för förbättring eller förändring av fordonet, som gjorts i samband med att skadan reparerats.
- b) merkostnad som beror på att våra anvisningar om inköpsställe enligt 372 inte inhämtats eller inte följts. Detta innebär att om ny reservdel används vid reparation ersätts värdet av den förlorade/skadade egendomen med avdrag för ålder och slitage.
- c) merkostnad för motivlack, lackering och/eller foliering som inte motsvarar den som fordonet hade i det seriemässiga utförandet. Kostnad för varumärkes- eller mönsterskyddad firmasymbol och reklamtext betalas dock.
- d) eventuell värdeminskning efter reparation på grund av skada.
- e) merkostnad genom reparationsarbeten på övertid eller genom att reservdelar fraktas på annat sätt än med sedvanligt transportmedel, om inte vi särskilt godkänt merkostnaden.
- f) normalt slitage när fordonet används i samband stöld eller annat tillgrepp.
- g) mervärdesskatt när du är redovisningsskyldig för sådan skatt.

375 Vi övertar äganderätten till fordon eller delar som ersatts om inte annat överenskommits.

376 Avfall ska minimeras och material ska återanvändas. Den reparationsmetod som ger minst påverkan på miljö, trafik-säkerhet och kvalitet ska väljas. Den verkstad som anlitas ska ha särskild kompetens för reparation av plast och vara miljö-certifierad.

377 Transport av fordon i samband med skada

Om skada på fordonet är ersättningsbar, betalas också nödvändig bärgning från skadeplatsen till närmaste verkstad som kan reparera fordonet. Har skadan skett utomlands betalas bärgning till närmaste reparationsverkstad i Sverige, om vi anser att detta är nödvändigt för att utföra reparationen.

Vid ersättningsbar skada ersätts även skälig kostnad för hemtransport efter genomförd reparation av oregistrerat fordon.

Bärgning eller transport av fordon ska i förväg godkännas av oss. I annat fall är vår ersättningsskyldighet begränsad till vad det hade kostat om vi kontaktats innan bärgning eller transport.

Om stödförsäkrat fordon återfinns på annan ort än där det stulits eller tillgripits, betalas dina skäliga kostnader för hämtning av fordonet.

Vi ersätter skäliga bärgnings- och hämtningskostnader enligt ovan som, tillsammans med fordonsskadan, överstiger den självrisk som gäller för respektive försäkringsmoment.

Bärgning av vagnskadeförsäkrat fordon efter dikeskörning eller motsvarande betalas även om fordonet inte skadats. Gällande vagnskadesjälvrisk avdrages.

Högsta ersättningsbelopp är fordonets marknadsvärde vid skadetillfället.

Vid ersättningsbar brand- eller vagnskada som överstiger självrisken ersätts saneringskostnader upp till 1/2 basbelopp. Ersättning lämnas inte om annan enligt lag eller avtal är skyldig att ersätta kostnaden för saneringen.

378 Förlust eller olägenhet på grund av att fordonet inte kunnat användas betalas endast om vi särskilt åtagit oss detta enligt försäkringsavtalet.

39 Krisförsäkring

391 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för dig och dina anställda (de försäkrade) i tjänsten.

392 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada i samband med rån, överfall, trafikolycka eller arbetsolycka som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

393 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller inom Norden.

394 Vad försäkringen gäller för

3941 Försäkringen gäller för kostnader för behandling hos psykolog, eller annan utbildad person för stödsamtal och krisbearbetning. Försäkringen gäller också för resekostnader i samband med sådan behandling. Resekostnaderna beräknas enligt bestämmelserna i Lagen om allmän försäkring. Behandlingen ska anvisas och godkännas av oss.

3942 Försäkringen gäller för juridisk rådgivning till dig som utsatts för rån eller överfall som är straffbart enligt brottsbalken. Kostnaden ska godkännas av oss.

395 Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte för:

- Skada som inte har samband med den försäkrade verksamheten.
- Skada som de försäkrade tillfogar varandra.
- Skada som den du tillfogats när du varit påverkad av narkotika, berusnings- eller sömnmedel såvida du inte kan visa att samband saknas mellan denna påverkan och skadan.
- Skada som uppstått när du utan skälig anledning utsatt dig för risken att skadas.
- Skada som uppstått i samband med att du utfört eller medverkat till uppsåtlig gärning som enligt svensk lag är straffbelagd.

396 Högsta ersättning

Högsta ersättning är för varje försäkrad person begränsad till kostnaderna för tio behandlingar. Högsta ersättning för juridisk rådgivning är 10 % av basbeloppet.

397 Självrisk

Försäkringen gäller utan självrisk.

4 Rättsskyddsförsäkring - fordon

41 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för det försäkrade fordonets ägare, brukare och förare (de försäkrade) i denna deras egenskap. Försäkringen gäller inte för den som brukat fordonet utan lov.

42 Vilka tvister försäkringen gäller för

421 Försäkringen gäller för tvist som kan prövas som tvistemål av tingsrätt och som efter sådan prövning kan prövas av hovrätt och Högsta domstolen. Försäkringen gäller också i resningsmål, dock endast om resning beviljas. Med tvist förstås att ett framställt krav helt eller delvis avisats.

422 Försäkringen gäller inte:

- för tvist som vid rättslig prövning ska handläggas enligt 1 kap 3 § första stycket rättegångsbalken (s k småmål). Detta undantag ska dock ej tillämpas vid tvist på grund av försäkringsavtalet
- för uthyrare i tvist som avser fordran eller annat anspråk på grund av yrkesmässig uthyrning av fordonet
- för tvist som gäller skadestånd eller annat anspråk på grund av gärning, där kostnaderna för brottmål inte kan ersättas enligt 43
- för tvist där den försäkrade inte har befogat intresse av att få saken prövad.

43 Vilka brottmål försäkringen gäller för

431 Försäkringen gäller för brottmål om du misstänks eller åtalas för

- brott för vilket inte stadgas strängare straff än böter, t ex vårdslöshet i trafik
- vållande till annans död samt
- vållande till kroppsskada eller sjukdom.

432 Kan den, som åtalats för grov vårdslöshet i trafik eller grovt vållande till annans död eller till kroppsskada eller sjukdom, genom lagakraftvägande dom visa att brottet inte bedömts som grovt, gäller försäkringen.

433 Försäkringen gäller inte för brottmål då misstanke om brott eller åtal till någon del avser:

- rattfylleri
- påverkan av annat berusningsmedel än alkohol
- olovlig körning
- hastighetsöverträdelse enligt trafikförordningen
- körning mot rött ljus enligt trafikförordningen.

44 Val av ombud eller försvarare

441 För att försäkringen ska gälla måste du anlita ombud eller försvarare som är lämplig med hänsyn till de krav som ställs på ett ombud enligt det lands lag där processen drivs och antingen vara

- a) advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå eller
- b) annan person som för den enskilda tvisten uppfyller kraven på lämplighet.

442 Vi har vid vår bedömning av ombuds lämplighet enligt sista punkten möjlighet inhämta ett rådgivande yttrande från Svensk Försäkring. Ansökan om rådgivande yttrande om ombuds lämplighet kan även göras av ombudet eller av dig. Om vi inte anser att ett ombud är lämpligt kan ombudet eller du begära överprövning av beslutet hos Svensk Försäkrings nämnd för Rättsskyddsfrågor.

443 Vid tvist om skäligheten av arvode och övriga kostnader mellan ledamot av Sveriges Advokatsamfund, eller biträdande jurist anställd hos sådan ledamot, och oss ska prövning ske hos Ombudskostnadsnämnden. Ombudet och vi förbinder oss att godta utfallet av sådan prövning. Övriga ombud och du har rätt att begära prövning av skäligheten i arvode och övriga kostnader hos Svensk Försäkrings nämnd för Rättsskyddsfrågor. Ombudet och du förbinder er att godta utfallet av sådan prövning.

444 I tvist eller mål som handläggs utomlands måste du anlita ombud eller försvarare som vi bestämmer.

45 Vilka kostnader försäkringen ersätter

451 Försäkringen gäller inte i den mån ersättning har lämnats eller skulle kunna ha lämnats genom annan försäkring eller på annat sätt. Om skadestånd till dig även kan antas omfatta kompensation för ombudskostnader lämnas ingen ersättning för dessa.

452 Du kan få ersättning för kostnader enligt 452 a) - f) om de är nödvändiga och skäliga och om de inte kan betalas av motpart eller staten. Det innebär bland annat att vi inte betalar om du i eller utom rättegång avstår från dina möjligheter att få ersättning av motparten eller annan.

- a) Ombuds och försvarares arvode och omkostnader. Arvode lämnas för skälig tidsåtgång och högst enligt den timkostnadsnorm som regeringen fastställer till rättshjälpsbiträde enligt rättshjälpslagen.
- b) Kostnader för utredning före rättegång, förutsatt att utredningen beställts av ditt ombud eller att Allmänna Reklamationsnämnden funnit det uppenbart att nämnden inte kan avgöra tvisten utan sådan utredning.
- c) Kostnader för bevisning i rättegång och skiljeförfarande.

452, forts.

- d) Expeditionskostnader i domstol.
- e) Rättegångskostnader som du ålagts att betala till motpart eller staten efter domstols eller skiljemäns prövning av tvisten eller målet.
- f) Rättegångskostnader som du vid förlikning under rättegång åtagit dig att betala till motpart under förutsättning att det är uppenbart att domstolen skulle ha ålagt dig att betala rättegångskostnader med högre belopp om tvisten hade prövats.

453 Försäkringen lämnar inte ersättning för

- a) eget arbete, förlorad inkomst, resor och uppehälle eller andra omkostnader för någon av de försäkrade
- b) verkställighet av dom, beslut eller avtal
- c) merkostnader som uppstår om du anlitar flera ombud/försvare eller byter ombud/försvare
- d) ersättning till skiljemän.

46 Självrisk

Självrisken framgår av försäkringsbrevet.

47 Högsta ersättning

Vi betalar vid varje tvist eller brottmål högst fem basbelopp.

En tvist anses föreligga om två eller flera av de försäkrade står på samma sida. Även om du har flera tvister ska de räknas som en tvist om yrkandena stöder sig på väsentligen samma grund.

48 När försäkringen gäller

Rättsskydd lämnas om försäkringen varit i kraft när de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket eller misstanken om brott inträffade och det därefter inte gått längre tid än tio år. Anmälan ska ske senast inom tre år från tvistens uppkomst eller från det misstanke om brott delgivits dig.

Om du som förare drabbas av personskada oavsett när denna inträffat kan du få rättsskydd i tvist med oss angående din personskada även om mer än tio år förflutit sedan trafikolyckan inträffade under förutsättning att vi inte tidigare lämnat något slutligt beslut angående ersättning för personskadan.

Om rättsskydd beviljas enligt ovanstående tillämpas istället den självrisk och den högsta försäkringsersättning som gäller för motsvarande motorförsäkring hos oss vid tiden för tvistens uppkomst. Du måste dock för att få rättsskydd i tvist angående personskada, enligt föregående stycke, väcka talan mot oss inom sex månader från dagen för det slutliga beslutet.

49 Återkrav

I den mån ersättning lämnats på grund av försäkringen, inträder vi i din rätt mot motparten eller staten.

5 Försäkring för avställt fordon

Försäkringen gäller endast i Sverige och då fordonet är avställt och inte brukas.

Avställningsförsäkring kan innehålla brand-, stöld-, glas-, rättsskydds- och vagnskadeförsäkring. Maskinskadeförsäkring och avbrottsförsäkring ingår ej. Skada till följd av trafikolycka omfattas ej.

För avställda fordon gäller samma säkerhetsföreskrifter och självrisker som för påställda fordon.

7 Avbrottsförsäkring

71 Av försäkringsbrevet framgår om avbrott ingår, utökats eller valts bort.

72 Ersättning lämnas om fordonet inte kunnat användas på grund av ersättningsbar brand-, stöld-, vagn- eller maskinskada under förutsättning att gällande brand- stöld-, vagn- eller maskinskadeförsäkring eller maskinskadegaranti finns. Ersättning lämnas under förutsättning att kostnaden för skadan, exklusive avbrottskostnaden, överstiger gällande självrisk.

73 Ersättning lämnas inte om

- avbrott uppstått eller förlängts på grund av dröjsmål eller annan underlåtenhet från din sida
- du får stilleståndsersättning från trafikförsäkring eller ersättning för inkomstförlust på grund av personskada, annat än om avbrottsersättningen är högre. I sådant fall betalas mellanskillnaden
- fordonet vid skadetillfället var avställt, belagt med körförbud eller om oregistrerat fordon inte var i bruk.

74 Avbrottsersättning uttryckt i procent av basbeloppet per arbetsdag. Som arbetsdag räknas måndag till fredag då fordonet inte kunnat användas. Driftstimmarna avser i försäkringsbrevet angivet antal timmar.

Ålder	0 - 3 år					4 - 7 år					> 7 år				
	< 500	501-1000	1001-2000	2001-3500	> 3500	< 500	501-1000	1001-2000	2001-3500	> 3500	< 500	501-1000	1001-2000	2001-3500	> 3500
Driftstimmar per år															
Tjänstevikt kg															
Upp till 5000	1,00	2,00	2,5	3,00	4,00	0,50	1,00	1,25	1,50	2,00	0,25	0,50	0,65	0,75	1,00
5001-10000	1,50	3,00	3,75	4,50	6,00	1,00	2,00	2,50	3,00	4,00	0,50	1,00	1,25	1,50	2,00
10001-15000	2,00	4,00	5,00	6,00	8,00	1,50	3,00	3,75	4,50	6,00	0,75	1,50	1,90	2,25	3,00
15001-20000	2,50	5,00	6,25	7,50	10,00	2,00	4,00	5,00	6,00	8,00	1,00	2,00	2,50	3,00	4,00
20001-30000	3,00	6,00	7,50	9,00	12,00	2,50	5,00	6,25	7,50	10,00	1,25	2,50	3,15	3,75	5,00
30001-40000	3,50	7,00	8,75	10,50	14,00	3,00	6,25	7,50	9,00	12,00	1,50	3,00	3,75	4,50	6,00
40001-50000	4,00	8,00	10,00	12,00	16,00	3,50	7,50	8,75	10,50	14,00	1,75	3,50	4,40	5,25	7,00
50001-60000	4,50	9,00	11,25	13,50	18,00	4,00	8,00	10,00	12,00	16,00	2,00	4,00	5,00	6,00	8,00
Över 60000	5,00	10,00	12,5	15,00	20,00	4,50	9,00	11,25	13,50	18,00	2,25	4,50	5,65	6,75	9,00

75 Karens räknas från och med första arbetsdagen (måndag-fredag) efter skadedagen eller från och med första reparationsdagen om fordonet kunnat användas trots skadan.

Karensen är 1 arbetsdag vid första skadan. Vid därpå följande skada är karensen 5 arbetsdagar. Om ingen avbrottsersättning betalats de senaste 3 åren är karensen åter 1 arbetsdag för första skadan.

Vid stöld av fordonet tillämpas ingen karens, utan ersättning lämnas från och med första arbetsdagen efter skadedagen.

76 Ersättning lämnas under högst 45 arbetsdagar (måndag-fredag) karenstiden oräknad.

77 Om utökat avbrott tecknats ökas ersättningen enligt tabellen med 50 %. Ersättning lämnas för högst 60 arbetsdagar (måndag – fredag).

TILLÄGGSFÖRSÄKRINGAR OCH SÄRSKILDA VILLKOR

A Maskinskadeförsäkring

A1 Försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för plötslig, oförutsedd och inifrån kommande skada på försäkrat fordon och sådan fast monterad utrustning som kan anses vara normal för fordon av samma slag och fabrikat som det försäkrade.

Försäkringen betalar också kostnader, överstigande självrisk, för demontering eller annan undersökning som behövs för att fastställa om skadan eller felet täcks av försäkringen.

Skada ska påverka fordonets funktion och ska avse någon av följande komponenter

- a) Motor inklusive styr- och reglerkomponenter/motorprogramvara.
- b) Grenrör, men inte ljuddämpare och avgasrör.
- c) Turbo/överladdningssystem med styrsystem, samt laddluftkylare.
- d) System för avgasrening, men inte ljuddämpare och avgasrör.
- e) Kylsystem för motor, kraftöverföring och hytt.
- f) Startmotor och generator.
- g) Bränslesystem, men inte ledningar, filter och bränsletank.
- h) Kraftöverföring, inklusive styrsystem, men inte lamellbelägg och eventuella följdskador.
- i) Bromssystem inklusive servo, styr- och reglersystem, men inte för lamellbelägg, bromsskivor och eventuella följdskador.
- j) Styrväxel med reglersystem, men inte hjulupphängningsdetaljer eller fälgar.
- k) Hydraulsystem inklusive pump(ar) och styr- och reglersystem.
- l) Fast monterad utrustning enligt ovan.

Om du inte kan visa vilken dag skadan uppstod ska den anses ha hänt den dag anmälan gjordes till oss.

A2 Försäkringen gäller inte för

Försäkringen gäller inte för fordon som utrustats/ använts med komponenter/programvara som avviker från fordonets seriemässiga utförande, till exempel trimning med komponenter som inte är godkända av generalagenten/tillverkaren.

Försäkringen gäller inte heller för skada eller fel.

- som avses enligt 33 brand-, 35 stöld-, eller 32 vagnskadeförsäkring.
- som består i slitage och förbrukning eller som orsakats av felaktig användning, bristfälligt underhåll eller uppenbart felaktig reparationsåtgärd.
- genom rost, frätning, kavitation eller genom sönderbränning av delar som normalt utsätts för upphettning.
- som orsakats av sönderfrysning.
- skada på bränslesystem om skadan orsakats av kondensvatten eller annan förorening i bränslet.
- på system för avgasrening om skadan beror på sammanblandning av vätskor.
- för vilken leverantör eller annan är ansvarig på grund av kontrakt, garanti eller annat åtagande.

A3 Säkerhetsföreskrifter

A3 Säkerhetsföreskrifter

- Fordonet får inte utsättas för större belastning än vad som anges av fabrikanten.
- Fordonet ska underhållas och skötas enligt fabrikantens anvisningar.
- Underhållsservice ska utföras av auktoriserad servicepersonal.
- Serviceåtgärder ska dokumenteras i servicebok.
- Endast rekommenderade drivmedel får användas.
- Endast rekommenderade oljor och filter får användas och ska bytas vid av fabrikanten angivna intervall.
- De instruktioner som fabrikanten lämnat för vegetabiliska transmissionsoljor ska följas.
- Vid stationär drift ska motorvakt användas.

Dokumenterad servicehistorik ska visas i samband med skada.

Direktimporterat fordon ska genomgå service och samtliga oljor och filter ska bytas av för fabrikatet auktoriserad verkstad. Serviceprotokoll med angivet antal drifttimmar ska vid eventuell skada kunna uppvisas.

Efter utförd service träder maskinskadeförsäkringen i kraft efter 50 drifttimmar.

Följs inte föreskrifterna kan ersättningen minskas eller utebli enligt Allmänna bestämmelser.

A4 Åldersavdrag

För att fastställa skadade delars värde görs avdrag för ålder och slitage enligt följande tabell.

Antal driftstimmar	Åldersavdrag
0 - 500 timmar	0 %
501 - 1 000 timmar	10 %
1 001 - 1 500 timmar	15 %
1 501 - 2 000 timmar	20 %
2 001 - 2 500 timmar	25 %
2 501 - 3 000 timmar	30 %
3 001 - 3 500 timmar	35 %
3 501 - 4 000 timmar	40 %
4 001 - 4 500 timmar	45 %
4 501 - 5 000 timmar	50 %
5 001 - 5 500 timmar	55 %
5 501 - 6 000 timmar	60 %
6 001 - 6 500 timmar	65 %
6 501 - 7 000 timmar	70 %
7 001 - 7 500 timmar	75 %
7 501 - 8 000 timmar	80 %

Om fordonet är äldre än 7 år görs åldersavdrag med 80 procent på skadade delar oavsett antal driftstimmar.

För fordon som saknar timräknare görs istället åldersavdrag med 15 procent per år. Maximal avskrivning 80 procent.

A5 Högsta ersättning

Högsta ersättningsbelopp är fordonets marknadsvärde vid skadetillfället.

A6 Självrisk

Självrisken framgår av försäkringsbrevet.

B Lyftansvarsförsäkring

B1 Försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för egendomsskada, uppkommen vid lyft och kortare transport med försäkrat fordon, som du är ersättningskyldig för enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler eller enligt allmänna bestämmelser som är utfärdade av branschorganisation inom det försäkrade verksamhetsområdet.

B2 Försäkringen gäller inte för

- följskada.
- ren förmögenhetsskada.
- skada som omfattas av trafikförsäkring eller annan ansvarsförsäkring.
- transport som omfattas av Lagen om inrikes vägtransport eller CMR-konventionen.
- för skada, som omfattas av befintlig entreprenörsförsäkring för byggnadsföretag, såvida inte lagligt regressanspråk kan riktas mot oss.

B3 Försäkringsskyddet inträder

- då fordonets lyftanordning kopplats eller då pallgafflar placerats för arbetets omedelbara påbörjande och fortlöper,
- under lyftet och under eventuell kortare transport som ingår i lyftet samt upphör,
- så snart egendomen placerats på avsedd plats och befriats eller skulle kunna ha befriats från fordonets lyftanordning.

B4 Högsta ersättning

Skadad egendom ersätts med högst 150 kronor per kilo. Högsta ersättningsbelopp vid ett och samma skadetillfälle är i 1 Mkr.

För samtliga skador som inträffar under ett försäkringsår är ersättningen begränsad till 2 Mkr.

B5 Självrisk

Självrisken framgår av försäkringsbrevet.

B6 Åtagande

Vid skadeståndskrav som kan omfattas av försäkringen och som överstiger avtalad självrisk åtar vi oss gentemot dig att

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger.
- förhandla med den som kräver skadestånd.
- föra din talan vid rättegång eller skiljeförfarande och därvid betala de rättegångs- eller skiljekostnader som du åsamkas eller åläggs att betala och som du inte kan få av motpart eller annan.
- betala det skadestånd, utöver gällande självrisk, som du är skyldig att betala.

B7 Räddningskostnad

Om du haft utgift för att begränsa omedelbart förestående eller inträffad skada som kan leda till skadeståndsskyldighet som omfattas av försäkringen, lämnas ersättning om åtgärderna med hänsyn till omständigheterna varit skäligen. Försäkringen gäller inte för kostnader för skydds- och förstärkningsåtgärder - inte heller för åtgärder som vidtagits under arbetets gång - som kan anses nödvändiga med hänsyn till arbetets art och omfattning eller riskerna för omgivningen.

B8 Vad du ska göra om du krävs på skadestånd

1. Du ska snarast anmäla kravet till oss, dock senast inom ett år. Underlåtenhet att anmäla skadan inom ett år leder till att rätten till ersättning faller bort.
2. Du ska följa våra anvisningar.
3. Du ska genast underrätta oss om du blir instämnd till domstol.

Följer du inte dessa anvisningar kan skälig del av vad som utgivits till den skadelidande återkrävas. Om du utan vår tillåtelse medger skadeståndsskyldighet, godkänner ersättningsbelopp eller betalar ersättning är detta inte bindande för oss. Om du vid rättegång inte följer våra anvisningar blir domen inte bindande för oss.

C Maskinentreprenör

För att full försäkring ska föreligga måste samtliga dina tillhöriga fordon som används i verksamheten ha tillvalet Maskinentreprenör hos oss. I annat fall är vår ansvarighet begränsad till vad som svarar mot förhållandet mellan antalet försäkrade fordon och det totala antalet fordon.

Tillägget Maskinentreprenör består av

C1 Egendomsförsäkring

C2 Ansvarsförsäkring

C3 Transportansvarsförsäkring

C4 Rättsskyddsförsäkring

C1 Egendomsförsäkring

C11 Försäkrad egendom

Försäkringen gäller för egendom som du äger eller disponerar enligt leasingkontrakt, hyr eller lånar.

C111 Försäkringen omfattar

- lös egendom som du använder i verksamheten
- lös egendom som ägs av annan, om du ansvarar för eller åtagit dig att försäkra egendomen
- av dig bekostad fast inredning i lokal
- hyrd byggnad eller hyrd lokal om du enligt hyreskontrakt är skyldig att svara för skada.

C112 Försäkringen omfattar inte

- fast egendom utöver vad som anges i C111
- motordrivna fordon som ej är avsett att föras av gående
- släpfordon
- luftfartyg, svävare, drönare, hydrokopter, segel- eller maskindrivna skepp och båtar, timmersläp,
- kassuner, pontoner, pontonkranar, mudderverk samt byggnadsverk under bogsering till sjöss.

När det gäller leasad, hyrd eller lånad egendom omfattas den bara av försäkringen om du är ersättningskyldig för den eller om du i skriftligt avtal åtagit dig att försäkra den.

C1.1.2 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada inträffad på ditt ordinarie kontor eller depå för försäkrat fordon inom Norden.

C1.1.3 Försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för plötslig och oförutsedd skada på eller förlust av försäkrad egendom.

C1.1.4 Försäkringen gäller inte för skada

- a) genom förlust av egendom som glömts, förlagts eller tappats bort.
- b) genom stöld av drivmedel.
- c) som består i olovligt brukande, förskingring, olovligt förfogande eller bedrägeri.
- d) som består i förslitning, utmattning, förbrukning, svinn, diffusion eller fortgående sprickbildning.
- e) som orsakats av skadedjur, insekter, bakterier, virus eller smittoämnen.
- f) som består i erosion, kavitation, korrosion.
- g) som består i att information på datamedia blir obrukbar eller förloras till följd av
 - tillverkningsfel eller brist hos datamedia,
 - felhantering, felprogrammering eller liknande,
 - orsakats av datavirus, intrång av obehörig eller liknande,
- h) av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller som kan avhjälpas genom normal service eller justering.

C1.1.5 Säkerhetsföreskrifter

1. Egendomen ska tas om hand på ett efter omständigheterna tillfredställande sätt så att den inte stjäls, går förlorad eller skadas.
2. Bestämmelser i lag, annan författning eller föreskrift meddelad av myndighet som är till för att förhindra eller begränsa skada ska följas.
3. Lämnade anvisningar från tillverkare, leverantör eller installatör ska följas.

C1.1.5.1 Säkerhetsföreskrifter för stöld

Egendomen ska förvaras i godkänd låst lokal, i bostaden eller förvaras på annat minst lika säkert sätt, när den inte hålls under uppsikt.

- a) Alla ytterdörrar ska vara låsta.
- b) Fönster ska vara stängda och reglade inifrån när ingen befinner sig på kontoret eller i bostaden.
- c) Dörr till container ska vara låst med låsbom och hänglås av lägst klass 3.
- c) Nyckel får inte förvaras eller vara försedd med uppgift så att obehörig kan avgöra vart nyckeln går.
- d) Finns det anledning att misstänka att någon obehörigen innehar nyckel till bostad, kontor, lokal eller utrymme måste berörda lås omedelbart bytas.
- e) Om egendomen på grund av sin storlek inte kan förvaras i låst utrymme, ska egendomen låsas fast med låsutrustning av lägst klass 3 (SSF).
- f) När dator inte förvaras på ordinarie kontor eller i bostaden ska den vara låst med ett av SSF rekommenderat datorlås. Nyckel till datorlåset får inte förvaras på samma ställe eller i närheten av datorn.

Om säkerhetsföreskriften inte följts kan ersättningen vid skada minskas eller utebli enligt Allmänna bestämmelser.

C1.1.6 Högsta ersättning

Högsta ersättningsbelopp är 1 basbelopp. Har du flera fordon försäkrade är ersättningsbeloppet högst 2 basbelopp, oavsett antal fordon.

C1.1.7 Självrisk

Självrisken framgår av försäkringsbrevet.

C1.2 Förarens egendom

C1.2.1 Försäkringen omfattar förarens medförda egendom (dock ej pengar eller värdehandlingar) som under arbetstid skadas eller förloras genom

- stöld (polisanmälan krävs)
- brand
- trafikolycka.

Denna försäkring gäller dock inte om ersättning utgår från annan försäkring.

C1.2.2 Högsta ersättningsbelopp är 25 % av basbeloppet.

C1.2.3 Vid stöldskada är självrisk 5 % av basbeloppet. Vid annan skada gäller försäkringen utan självrisk.

C1.3 Oljeskada på egen egendom

C1.3.1 Försäkringen gäller för skada genom oförutsedd utströmning av olja från försäkrat fordon eller försäkrad cistern och som drabbar egendom tillhörig dig. Som egendom räknas även mark, sjö, vattentäkt och vattendrag. Med cistern avses behållare med volym av högst 10 000 l, belägen utomhus ovan jord utan anslutning till oljepanna eller liknande.

C1.3.2 Försäkringen gäller inte för

- skada på cistern eller rörsystem.
- utrunnen brandfarlig vätska.
- skada till följd av normalt och beräkneligt spill.
- skada i den mån ersättning kan utgå genom brand-, vatten-, ansvars- eller cisternförsäkring eller enligt trafikskadelagen.

C1.3.3 Säkerhetsföreskrift

Föreskrift utfärdad av myndighet i avsikt att förebygga eller begränsa skada ska följas.

Om säkerhetsföreskriften inte följts kan ersättningen vid skada minskas eller utebli enligt Allmänna bestämmelser.

C1.3.4 Försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppet är högst 1 basbelopp per skada.

C1.3.5 Självrisk

Självrisk 10 % av basbeloppet vid varje skada.

C2 Ansvarsförsäkring

C2.1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för dig och dina arbetstagare (de försäkrade) för skada orsakad i tjänsten.

C2.2 För vilken verksamhet gäller försäkringen

Försäkringen gäller för skadeståndskrav som riktas mot försäkrad i verksamhet som utförs med försäkrat fordon. Arbete som har direkt samband med den verksamheten omfattas också. Exempelvis att föraren går ut ur fordonet och utför en åtgärd för hand som inte kan eller ska utföras med fordonet.

C2.2.1 Begränsning

För följande verksamheter är skyddet begränsat;

- byggnads- och rörlägningsarbete.
- spontning och pålning.
- sprängningsarbete.
- rivningsarbete.

omfattas endast om arbetet utförs i samband med arbete som utförs med fordonet och ersättningen för de begränsade verksamheterna inte överstiger 5 basbelopp per uppdrag.

C2.2.2 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- lantbruksverksamhet.
- muddringsverksamhet.
- gruvdrift.
- byggnation eller underhåll av dammar.
- undervattensarbete.
- besprutning eller bepudring.
- verksamhet där försäljning av varor sker.

C2.3 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar under försäkringstiden. Vid miljöskada gäller försäkringen för skada som upptäcks under försäkringstiden.

C2.4 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller i Norden.

C2.5 Vad försäkringen gäller för

C2.5.1 Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler och enligt allmänna leveransbestämmelser utgivna av branschorganisation inom det försäkrade verksamhetsområdet.

Om försäkringen gör undantag för sak- eller personskada gäller försäkringen inte heller för förmögenhetsskada till följd av den undantagna skadan.

C2.5.2 Försäkringen omfattar också skadeståndsskyldighet för personskada och sakskada samt ren förmögenhetsskada enligt miljöbalken eller andra grannelagsrättsliga regler, som består i eller är en följd av

- förorening av eller annan inverkan på vattendrag, sjö, vattentäkt eller annat vattenområde, grundvatten samt mark, byggnad, anläggning eller anordning,
- ändring av grundvattennivån,
- rök, sot, damm, ånga, gas eller annan luftförorening,
- buller,
- skakning,
- värme, lukt eller ljus,
- annan liknande störning.

Miljöskada som består i eller är en följd av oförutsedd förändring av grundvattennivån, omfattas av försäkringen om skadan upptäcks under försäkringstiden och inom två år efter utförandet av arbetet.

C2.5.3 Oljeskada på annans egendom

Vid skada på annans egendom genom oförutsedd utströmning av olja från försäkrat fordon, eller cistern ägd eller disponerad av dig, lämnas ersättning för skadestånd som inte överstiger 1 basbelopp även om skadeståndsskyldighet inte föreligger.

Med cistern avses behållare med volym av högst 10 000 l, belägen utomhus ovan jord utan anslutning till oljepanna eller liknande.

C2.5.3.1 Försäkringen gäller inte för

- skada på cistern eller rörsystem.
- utrunnen olja.
- skada till följd av normalt och beräkneligt spill.
- skada i den mån ersättning kan utgå genom brand-, vatten-, ansvars- eller cisternförsäkring eller enligt trafikskadelagen.

C.2.5.3.2 Säkerhetsföreskrift

Föreskrift utfärdad av myndigheter i avsikt att förebygga eller begränsa skada ska följas.

Om säkerhetsföreskriften inte följts kan ersättningen vid skada minska eller utebli enligt Allmänna bestämmelser.

C.2.5.4 Åtagande

Vid skadeståndskrav som kan omfattas av försäkringen och som överstiger avtalad självrisk åtar vi oss gentemot dig att

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med den som kräver skadestånd
- föra din talan vid rättegång eller skiljemannaförfarande och därvid betala de rättegångs- eller skiljemannakostnader som du åsamkats eller åläggs att betala och som du inte kan få av motpart eller annan
- betala det skadestånd du är skyldig utge.

Försäkringen omfattar kostnader för skäliga räddningsåtgärder för att begränsa omedelbart förestående eller inträffad skada som kan omfattas av försäkringen under förutsättning att det inte skäligen hade kunnat begäras att du skulle ha vidtagit åtgärder tidigare för att förhindra skadan.

C2.5.5 Räddningskostnad

Om du haft utgift för att begränsa omedelbart förestående eller inträffad skada som kan leda till skadeståndsskyldighet som omfattas av försäkringen, lämnas ersättning om åtgärderna med hänsyn till omständigheterna varit skäliga.

Försäkringen gäller inte för kostnader för skydds- och förstärkningsåtgärder - inte heller för åtgärder som vidtagits under arbetets gång - som kan anses nödvändiga med hänsyn till arbetets art och omfattning eller riskerna för omgivningen.

C2.6 Vad du ska göra om du krävs på skadestånd

1. Du ska snarast anmäla kravet till oss, dock senast inom ett år. Underlåtenhet att anmäla skadan inom ett år leder till att rätten till ersättning faller bort.
2. Du ska följa våra anvisningar.
3. Du ska genast underrätta oss om han blir instämnd till domstol.

Följer du inte dessa anvisningar kan skälig del av vad som utgivits till den skadelidande återkrävas. Om du utan vår tillåtelse medger skadeståndsskyldighet, godkänner ersättningsbelopp eller betalar ersättning är detta inte bindande för oss. Om du vid rättegång inte följer våra anvisningar blir domen inte bindande för oss.

C2.7 Vad försäkringen inte gäller för

C2.7.1 Levererad produkt

Försäkringen gäller inte för

- skada på produkt som du levererat om skadan består i eller är en följd av fel, brist eller defekt hos produkten.
- skada som kan avhjälpas genom åtgärdande av fel, brist eller defekt hos levererad produkt.
- skada orsakad av asbest, formaldehyd eller PCB (polyklorerade bifenyler, kemisk produkt som marknadsförs under ett stort antal varumärken).
- skada genom att levererad kemisk produkt eller levererat läkemedel inte förhindrat, avbrutit eller påverkat sådant beräknligt händelseförlopp eller sådan beräknlig utveckling eller sjukdom som pågår eller skulle ha uppkommit om produkten inte använts.
- skada genom levererad produkt när du underlåtit att utföra sedvanliga undersökningar, provningar eller analyser för att fastställa produktens lämplighet för avsett ändamål och detta medfört att fel, brist eller defekt i produkten inte upptäckts.
- med skada på levererad produkt förstås här även skada som beror på att den levererade produkten måste undersökas, repareras eller bytas ut och att ingrepp i samband därmed måste ske i annan egendom än den levererade produkten.

Försäkringen gäller inte heller för

- det avtalade värdet av den levererade felaktiga produkten. I levererad produkt ingår värdet av i leveransavtalet ingående montage- och installationsarbeten, konstruktioner, råd och anvisningar som är utförda eller utarbetade eller avsedda att utföras eller utarbetas av dig.
- kostnad för information med anledning av fel, defekt eller säkerhetsbrist i levererad produkt.
- kostnad för reklamation, undersökning, återtagande, omleverans, prisavdrag, täckningsköp eller hävning.
- kostnad som du svarar för vid fullgörande av leveransavtalet, såsom avhjälpande av fel, återmontering eller annan sådan kostnad.

C2.7.1.1 Vissa kostnader vid ingrediens- och komponentkada

Vid ingrediens- och komponentkada gäller försäkringen inte för skadeståndsskyldighet för minskning eller bortfall av produktion eller omsättning, avbrottsförlust, utebliven vinst, vite eller annan ekonomisk följdförlust och inte heller för försenings- eller forceringskostnad.

C2.7.2 Grov vårdslöshet och uppsåt

Vi är inte ansvariga gentemot dig för skada som du orsakat genom grov vårdslöshet eller till någon del orsakat med uppsåt.

C2.7.3 Miljöskada

Försäkringen omfattar inte miljöskada som du kan bli ansvarig för

- i egenskap av byggherre,
- till följd av verksamhet på egen fastighet,
- genom åtagande utöver AB 04 eller annan allmän bestämmelse utfärdad av branschorganisation.

Försäkringen omfattar inte miljöskada som

- vid försäkringens ikraftträdande var känd eller borde vara känd av företags- eller driftledning eller
- har sina orsaker i sådana omständigheter att du eller din driftledning borde ha insett att skada skulle komma att inträffa.
- består i eller är en följd av förändring av grundvattennivån om skada inträffar senare än två år efter utförandet av det skadeorsakande arbetet.

Försäkringen gäller inte för sådan skada som på förhand kan beräknas komma att inträffa med tillämplig sprängmetod.

C2.7.4 Fastighetsansvar

Försäkringen gäller inte för skada som du kan bli ansvarig för i egenskap av ägare av fastighet eller innehavare av tomträtt.

C2.7.5 Trafik med motordrivet fordon

Försäkringen gäller inte för skada som omfattas av trafikförsäkring, vilken tillhandahålls i landet i fråga och som inträffar till följd av trafik med motordrivet fordon

- för vilket trafikskadelagen eller motsvarande utländsk lag gäller eller
- när det används inom tävlingsområde när du eller någon som du ansvarar för är ägare, brukare eller förare av det motordrivna fordonet.

Detta undantag tillämpas även om du underlåtit att teckna trafikförsäkring.

C2.7.6 Luftfartyg, skepp, båtar och liknande

Försäkringen gäller inte för

- skada genom luftfartyg, svävare eller hydrokopter,
- sakskada orsakad genom segel- eller maskindrivna skepp och båtar eller genom kollision med av dessa bogserade föremål eller kassuner,
- pontoner, pontonkranar, mudderverk, eller bogserande föremål när du eller någon som du ansvarar för är ägare, brukare eller förare av farkosten.

C2.7.7 Omhändertagen egendom

Försäkringen gäller inte för skada på egendom som du eller annan för hans räkning

- hyr, leasar, lånar eller nyttjar.
- på grund av särskilt åtagande därom, lyfter, transporterar eller förvarar.
- omhänderhar för att i serie tillverka, bearbeta eller montera, såvida inte skadan drabbar enbart enstaka exemplar.
- omhänderhar för försäljning.

Försäkringen gäller inte heller om skada på sådan egendom inträffar sedan egendomen avlämnats eller återlämnats.

C2.7.8 Förutsebar skada

Försäkringen gäller inte om du har handlat eller underlåtit att handla i medvetande om att detta innebar betydande risk för att skada skulle inträffa.

C2.7.9 Krav mellan försäkrade

Skada som de försäkrade orsakar varandra ersätts inte.

C2.7.10 Arbetsskada

Försäkringen gäller inte för arbetsskada. Med arbetsskada avses här alla skador som orsakas arbetstagare på grund av arbete, i samband med arbete eller under arbete.

C2.7.11 Rådgivande verksamhet

Försäkringen gäller inte för skada uppkommen till följd av fel eller brist i utredningar, besiktningar, beskrivningar, beräkningar, ritningar, råd eller anvisningar som lämnats i yrkesmässigt rådgivande verksamhet.

C2.7.12 Böter, viten och straffskadestånd

Försäkringen gäller inte för böter, viten eller straffskadestånd (punitive damages), miljöskyddsavgift eller annan liknande ersättning.

C2.8 Säkerhetsföreskrifter

Entreprenadarbetet ska anpassas till förhållandena på arbetsplatsen samt till byggnader, anläggningar och annan egendom i grannskapet.

Du ska iaktta

- att av myndighet utfärdade bestämmelser efterlevs.
- att anvisningar följs - exempelvis byggnad eller byggnadsdel ska utföras enligt gällande byggnorm och branschregler. Med byggnorm avses de regelverk som vid tiden för utförandet var gällande exempelvis Svensk Byggnorm (SBN), Boverkets Byggregler (BBR) och branschregler.
- att arbetarskyddsstyrelsens anvisningar följs.
- att de föreskrifter som meddelats av tillverkare, leverantör, besiktningsman eller motsvarande i syfte att förhindra eller begränsa skada följs.
- att markägares och uppdragsgivares anvisningar följs.
- Skogsforsks branschgemensamma riktlinjer för riskhantering avseende brand vid skogsarbete ska följas och eventuellt samråd ska dokumenteras.

C2.8.1 Markarbete

Vid sprängning, pålning, spontning, schaktning, grävning, packning och borring ska förbesiktning (syneförrättning) ske av byggnad och anläggning i grannskapet som enligt erfarenhet normalt löper risk att skadas. Förbesiktningsprotokoll ska upprättas och kompletteras med erforderliga fotografier. Förbesiktigad egendom ska efter arbetets slutförande utan dröjsmål efterbesiktigas. Nödvändiga åtgärder ska vidtas för att förhindra skada.

Vid sprängningsarbete ska dessutom röktrycksprovning av skorstensstock utföras genom skorstensfejarmästares försorg.

Om sprängning utförs av person som saknar behörighet för sprängning lämnas i regel ingen ersättning.

Vid brunnsborringsarbete ska för- och efterbesiktning ske av byggnad som är belägen närmare borrhjulet än fem meter. Även vid längre avstånd ska byggnad besiktigas om denna enligt erfarenhet normalt löper risk att skadas.

Brunnsborring ska inte utföras närmare byggnad än fyra meter.

Har säkerhetsföreskrifterna inte följts lämnas endast ersättning för skada i den mån skadan anses ha inträffat även om föreskriften hade iakttagits.

Har säkerhetsföreskrift avseende för- och efterbesiktning inte följts lämnas endast ersättning för skada som genom tillförlitlig utredning visas ha uppkommit som en följd av markarbetet. Det åligger dig att tillhandahålla sådan utredning.

C2.8.2 Grundvatten

Vid arbeten där grundvattennivån kan påverkas ska erforderliga undersökningar göras före arbetets genomförande för att fastställa grundvattennivån och dessutom ska nivån följas under arbetets gång. Nödvändiga åtgärder ska vidtas för att förhindra skada.

Har säkerhetsföreskrifterna inte följts lämnas endast ersättning för skada i den mån skadan anses ha inträffat även om säkerhetsföreskriften hade iakttagits.

Har säkerhetsföreskriften för undersökningar inte följts lämnas endast ersättning för skada som genom tillförlitlig utredning visas ha uppkommit som en följd av förändringen av grundvattennivån. Det åligger dig att tillhandahålla sådan utredning.

C2.9 Försäkringsbelopp

Dina Försäkringars åtagande att betala skadestånd inklusive ränta, utrednings-*, förhandlings-*, rättegångs-, skiljemanna- och räddningskostnader är vid varje skada begränsat till 30 Mkr. För samtliga skador som inträffar under ett försäkringsår begränsas åtagandet till 60 Mkr. Inträffar flera skador till följd av ett och samma fel skall dessa anses som en skada och vid beräkning av högsta ersättning skall samtliga dessa skador hänföras till det försäkringsår då den första skadan inträffade. Ersättningen är sålunda begränsad till ett försäkringsbelopp, nämligen det för en skada angivna högsta ersättning som gällde då den första skadan inträffade. Detta upphäver inte övriga förutsättningar enligt villkoren såsom att skadan skall omfattas av försäkringen även när den inträffar.

C2.9 Försäkringsbelopp, forts.

Vid ren förmögenhetsskada är högsta ersättning 1 miljon kronor per försäkringsår.

Vid skada på egendom som du, eller för din räkning annan person, lyfter eller transporterar i andra fall än de som är undantagna under C2.7.7 Omhändertagen egendom, lämnas vid varje skada ersättning med högst 150 kronor per kilogram dock högst 200 000 kronor per skada. För samtliga skador som inträffar under ett försäkringsår lämnas ersättning med högst 1 Mkr.

** Här avses enbart utrednings- och förhandlingskostnader för arbete som utförs av andra än Dina Försäkringars personal.*

C2.10 Självrisk

Självrisken framgår av försäkringsbrevet.

Vid skada på ledningar eller kablar i mark, som uppkommit genom grävning eller återfyllning, tillkommer en tilläggsjälvrisk på 30 % av basbeloppet, utöver den i försäkringsbrevet angivna självrisken. Vid skada på kabel eller ledning i mark som skadats genom användning av så kallad kabelborste gäller försäkringen med normal självrisk.

Vid skada genom sprängning tillkommer en tilläggsjälvrisk på 30 % av basbeloppet, utöver den i försäkringsbrevet angivna självrisken.

Vid sakskada som orsakats genom brandfarliga heta arbeten är självrisken 30 % av skadebeloppet, dock lägst 1 och högst 10 basbelopp. Med brandfarliga heta arbeten avses svetsning, skärning, lödning, isolering, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

Vid ren förmögenhetsskada är självrisken 10 % av skadebeloppet, dock lägst 1 och högst 10 basbelopp.

C3 Transportansvarsförsäkring för grovkörslor

C3.1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för dig och dina arbetstagare (de försäkrade) för skada orsakad i tjänsten.

C3.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för transporter som har påbörjats under försäkringstiden.

C3.3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller inom Norden.

C3.4 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen omfattar ditt ansvar enligt VTL, Lagen om inrikes vägtransport eller CMR-konventionen, Convention relative au contrat de transport international de marchandise par route.

Efterfordon enligt Lagen om vägtrafikdefinitioner, betraktas enligt denna försäkring som gods.

Grovkörslor är grus, sten, makadam, jord, betong, rundvirke, flis, jordbruksprodukter i lös vikt, såsom spannmål, foder, betor, potatis, ärtor etc.

C3.4 Vad försäkringen gäller för, forts.

Vid skadeståndskrav som kan omfattas av försäkringen och som överstiger självriskan, åtar vi oss att:

- Betala frakt, tull och andra kostnader som försäkringstagaren kan åläggas återbetala med stöd av art 23:4 i CMR eller i § 32 i Lag om inrikes vägtransport.
- Utredda om skadeståndsskyldighet föreligger.
- Förhandla med den som kräver skadestånd.
- Föra din talan vid rättegång eller skiljemannaförfarande och betala de rättegångs- eller skiljemannakostnader som du åsamkas eller åläggs att betala och som denna inte kan få av motpart eller annan.
- Betala det skadestånd som du är skyldig att betala.
- Ersätta dig för skäliga merkostnader upp till högst ett basbelopp som kan uppkomma vid vidaretransport av gods till mottagaren när transporten har avbrutits genom trafikolycka, maskinhaveri eller tekniskt fel på fordonstillbehör.
- Ersätta skäliga bärgnings-, rengörings- och städkostnader på olycksplatsen samt på fordonet och eventuell destruktionskostnad i samband med godsskada upp till högst ett basbelopp vid varje skada. Detta gäller endast då ersättning inte kan betalas av annan eller ur annan försäkring.

C3.5 Vad försäkringen inte gäller för

C3.5.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för förlust eller skada:

- Som du har vållat genom uppsåt eller grov vårdslöshet.
- Som har uppkommit under lagring och magasinering, även om en dylik åtgärd varit nödvändig för transportuppdragets slutförande, såvida inte annat särskilt avtalats.
- Som beror på slitage eller kan hänföras till bristfälligt underhåll av fordonet.
- Som har förorsakats av att fordonets eller lastens högsta tillåtna dimensioner har överskridits.
- Som har förorsakats av att fordonets lastförmåga har överskridits.
- På temperaturkänsligt gods om skadan är en följd av att transporten skett med transportmedel eller lastbärare som inte särskilt konstruerats och utrustats för transport av sådant gods. I den mån godset under transporten omlastas eller i övrigt blir föremål för mellanlagring ska motsvarande gälla för lagringsutrymmet.
- Om du har fört fordonet utan att ha giltigt körkort.
- Om du har gjort dig skyldig till rattfylleri eller varit straffbart påverkad av annat berusningsmedel än alkohol. Försäkringen gäller dock om du kan göra sannolikt att skadan har uppkommit oberoende av detta.
- Vid transporter där varken lastning eller lossning har skett i Sverige med mindre att vi har givit vårt uttryckliga tillstånd till transporten i fråga.
- Som du är skyldig att ersätta enligt 33 § respektive 36 § VTL.
- Om du transporterar gods i strid mot lagar och förordningar och andra föreskrifter som gäller för transport av gods på den plats eller mellan de platser där transporten företas, utgår ingen ersättning.

C3.5.1.2 Undantag vid CMR-transporter

Vid CMR-transporter omfattar försäkringen inte ersättningskyldighet:

- enligt bestämmelserna i CMR art 11 p 3,
- som har förorsakats av att föreskrifterna i CMR art 7 p 3, rörande vissa uppgifter i fraktsedel, inte har följts, samt
- till följd av utökat åtagande enligt CMR art 24 eller 26.

C3.5.2 Undantagen egendom

Försäkringen gäller inte ersättningsskyldighet avseende:

- a) Kontanter, värdepapper och dyrbarheter varmed avses obligationer, reverser och andra värdehandlingar, bearbetade och obearbetade ädla metaller, ädelstenar, pärlor, juveler samt föremål med högt konstnärligt värde eller samlarvärde.
- b) Växter och levande fisk.
- c) Personligt lösöre.
- d) Postförsändelser.

C3.6 Självrisk

Självrisken framgår av försäkringsbrevet.

C3.6.1 Särskild självrisk

I följande fall är självrisken 50 procent av basbeloppet:

- Vid nederbördsskador när godset inte har varit tillfredsställande täckt.
- Skada som har orsakats av bristfällig rengöring av lastutrymme.
- Godsets kollision i höjdlid.
- Vid förlust eller stöld av gods som av fraktföraren levererats utan kvittens.
- Vid förlust eller stöld efter utlämnande av gods till fel mottagare.
- Vid stöld av eller ur fordon. Kan du visa att något av följande krav är uppfyllda ska istället självrisken enligt försäkringsbrevet tillämpas:
 - att fordon vid annat uppehåll än då lastning och lossning pågår, parkerats på plats med särskild bevakning,
 - hållits låst och under ständig uppsikt av fordonets förare eller den han satt i sitt ställe, eller
 - att fordonets lastutrymme utgörs av låst skåp samt att i övrigt med hänsyn till omständigheterna tillbörlig aktsamhet iakttagits och skäligen åtgärder för att förebygga tillgrepp av fordon och/eller gods vidtagits.

C4 Rättsskyddsförsäkring - verksamheten

C4.1 Vem försäkringen gäller för och vilken verksamhet

Försäkringen gäller för dig, dina arbetstagare och andra medförsäkrade i tvist som har direkt samband med den försäkrade verksamheten enligt C2.2 – C.2.2.2.

C4.2 När försäkringen gäller

C4.2.1 Tvist under försäkringstiden

Försäkringen gäller för tvist som uppkommer under den tid försäkringen är i kraft, under förutsättning att försäkringen då har varit gällande under en sammanhängande tid av minst två år. I denna tid får inräknas tid då samma slags rättsskyddsförsäkring funnits gällande i annat bolag. Om försäkringsskyddet inte varit gällande under en sammanhängande tid av två år när tvist uppkommer, gäller försäkringen under förutsättning att de händelser och omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffat under försäkringstiden samt att försäkringen gällt vid tidpunkten för tvistens uppkomst.

C4.2.2 Tvist efter försäkringstiden

Försäkringen gäller även för tvist som uppkommer efter det att försäkringen upphört på grund av att den försäkrade verksamheten upphört, förutsatt att de händelser och omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffat under försäkringstiden samt att inte längre tid än tio år förflutit sedan dessa händelser eller omständigheter inträffade. Tiden tio år räknas från det att ombud anlåtats.

C4.3 Var försäkringen gäller

C4.3.1 Tvist

Försäkringen gäller i tvist med motpart som har hemvist inom Norden.

C4.3.2 Brottmål

Försäkringen gäller för vårdslös gärning inom Norden.

C4.3.3 Tvist i skattemål

Försäkringen gäller för i skattemål i Sverige.

C4.4 Försäkringsbelopp och högsta ersättning

Försäkringsbeloppet är 5 basbelopp. Försäkringsbeloppet utgör högsta ersättning för ombuds- och rättegångskostnader vid tvist. Högsta ersättning för samtliga tvister som uppkommer under samma försäkringsår är 25 basbelopp. Kan du i en och samma tvist få ersättning från flera försäkringar i ett eller flera bolag, begränsas ersättningen så att den tillsammans med ersättningen från övriga försäkringar uppgår till högst 5 basbelopp.

C4.5 Självrisk

Vid varje skadetillfälle tillämpas i försäkringsbrevet angiven självrisk.

C4.6 Vad försäkringen gäller för

C4.6.1 Ombuds- och rättegångskostnad

Försäkringen ersätter nödvändig och skälig ombuds- och rättegångskostnad i tvist eller brottmål som du inte kan få betald av staten, motpart eller annan. Försäkringen gäller endast för kostnad som uppkommer under den tid du biträds av ombud enligt avsnitt C4.8.2 Val av ombud.

C4.6.2 Tvist

Med tvist förstås att ett framställt krav helt eller delvis avvisats.

C4.6.2.1 Tvist utan rättegång

Försäkringen gäller för din egen ombudskostnad i tvist som kan prövas som tvistemål i tingsrätt, fastighetsdomstol, miljödomstol eller statens va-nämnd i Sverige eller motsvarande instanser i övriga nordiska länder. Prövas tvisten först i annan instans, exempelvis kronofogdemyndighet, arrendenämnd eller hyresnämnd, betalas endast kostnad som uppkommer efter sådan prövning.

C4.6.2.2 Tvist med rättegång

Försäkringen gäller för din egen ombuds- och rättegångskostnad och sådan motpartskostnad som denne efter domstols prövning ålagts att betala i tvistemål som anges i avsnitt C4.6.2.1 Tvist utan rättegång, nämnda domstolar och i efterföljande prövning i hovrätt eller Högsta domstolen. Försäkringen gäller även för hyres- eller arrendetvist som prövas vid Svea hovrätt.

Träffas förlikning under rättegång gäller försäkringen för ombuds- och rättegångskostnad som du åtagit dig att betala motpart, under förutsättning att det är uppenbart att du skulle ha ålagts att betala rättegångskostnad med högre belopp om tvistemålet prövats av domstol. Som rättegångskostnad anses även kostnad för medlare som är förordnad enligt 42 kap rättegångsbalken. Försäkringen gäller även för tvist angående skadestånd som prövas inom ramen för brottmål, där den du är målsägande.

C4.6.2.3 Tvist med skiljeförfarande

Försäkringen gäller för kostnad för skiljeförfarande om tvisten utan sådant förfarande skulle ha prövats av i avsnitt C4.6.2.1 Tvist utan rättegång, nämnda domstolar. Ersättning lämnas för dina egna kostnader och sådan motpartskostnad som du efter skiljemännens prövning förpliktats utge, dock inte för ersättning till skiljemännen.

C4.6.3 Brottmål

Försäkringen gäller för ombudskostnad för försvar av dig där du misstänks eller åtalas för vårdslös gärning.

C4.6.4 Tvist i skattemål

Försäkringen gäller för nödvändig och skäligen ombudskostnad i länsrätt, kammarrätt och regeringsrätt vid tvist i skattemål angående taxering av den försäkrade verksamheten.

C4.6.5 En eller flera tvister

En tvist föreligger när

- två eller flera av de försäkrade står på samma sida i en tvist,
- du har flera tvister som avser samma angelägenhet eller där yrkandena stöder sig på väsentligen samma händelser eller omständigheter även om yrkandena inte stöder sig på samma rättsliga grund,
- flera tvister enligt 14 kap rättegångsbalken handläggs eller skulle kunna handläggas gemensamt i rättegång vid domstol, även om de handläggs som olika mål vid ett eller flera tillfällen,
- flera skattemål hänför sig till samma beskattningsår.

C4.7 Vad försäkringen inte gäller för

C4.7.1.1 Vissa tvister

Försäkringen gäller inte för tvist, mål eller ärende

- som vid rättslig prövning ska handläggas enligt 1 kap 3 § första stycket rättegångsbalken (så kallade småmål), Detta undantag tillämpas inte vid tvist på grund av försäkringsavtalet.
- som rör sådan av dig bedriven eller planerad verksamhet eller del därav som enligt miljölagstiftning kallas miljöfarlig verksamhet, oavsett om denna lagstiftning åberopas eller inte,
- när du begär eller för talan om tillstånd, godkännande eller liknande, om saken prövas av fastighetsdomstol eller vattendomstol,
- som rör förhållandet mellan arbetsgivare och nuvarande eller förutvarande arbetstagare, exempelvis tvist gällande provision, arbetstvist eller liknande,
- som avser fordran eller annat anspråk som överlåtits på dig om det inte är uppenbart att överlåtelsen skett innan tvisten uppkom,
- som grundar sig på ditt borgensåtagande eller liknande åtagande,
- som avser skadestånd eller annat anspråk riktat mot dig på grund av gärning som föranlett misstanke om brott eller åtal för brott som kräver grov oaktsamhet eller uppsåt för straffbarhet,
- enligt marknadsföringslagen,
- som avser ersättningsanspråk mot dig som kan omfattas av ansvarsförsäkring,
- som gäller dig i egenskap av ägare, brukare eller förare av motordrivet fordon, husvagn eller annat släpfordon, vatten- eller luftfarkost,
- där du är konkursgäldenär eller part i ackordsförhandling utan konkurs eller part i förfarande som gäller företagsrekonstruktion,
- där du inte har befogat intresse av att få din sak prövad, Sådant intresse anses exempelvis inte föreligga om Rättshjälpsnämnden på denna grund avslagit ansökan om statlig rättshjälp eller beslutat att rättshjälp ska upphöra.
- som har samband med köp eller försäljning av fastighet,
- som gäller dig som ägare av fastighet eller innehavare av tomträtt som inte är försäkrad i hos oss,
- om frågan om rättsskydd kan vänta till dess en annan rättslig angelägenhet, där anspråket stödjer sig på väsentligen likartad grund, har avgjorts (så kallade pilotmål),
- som uppkommit mellan företag inom samma koncern, företag som omfattas av detta försäkringsavtal eller mellan delägare som omfattas av detta försäkringsavtal.

C4.7.1.2 Eget arbete mm

Försäkringen ersätter inte

- kostnad som avser ditt eget arbete, förlorad inkomst, resor eller uppehälle,
- kostnad för ombuds resor utanför Norden,
- kostnad för verkställighet av dom, beslut eller avtal,
- bokföringskostnad,
- avgifter, räntor, skattetillägg, viten eller böter.

C4.7.1.3 Vissa merkostnader

Försäkringen ersätter inte merkostnad på grund av att du

- anlitar fler än ett ombud eller byter ombud,
- gjort dig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarit försumligt,
- underlåtit att i eller utom rättegång tillvarata möjligheten att utfå ersättning av motpart,
- krävs på högre ersättning för ombudskostnad än vad som utdömts efter prövning av domstol.

C4.7.2 Brottmål

Försäkringen ersätter inte ombudskostnader när

- den vårdslösa gärningen betecknas som grov,
- brottmålet till någon del avser uppsåtlig gärning,
- gärningen kan anses gjord med uppsåt även om uppsåt inte utgör en förutsättning för straffbarhet,
- brottmålet avser gärning eller underlåtenhet enligt skattebrottslagen.

Kan den som åtalas för grov vårdslös gärning visa att åtalet lagts ner eller genom lagakraftägande dom visa att han blivit frikänd eller dömts endast för vårdslös gärning lämnas ersättning för ombudskostnader för dennes försvar.

C4.7.2.1 Eget arbete mm

Försäkringen ersätter inte

- kostnad som avser ditt eget arbete, förlorad inkomst, resor eller uppehälle,
- kostnad för utredning om innehållet i utomnordisk rätt,
- kostnad för ombuds resor utanför Norden,
- kostnad för verkställighet av dom, beslut eller avtal,
- bokföringskostnad,
- avgifter, räntor, skattetillägg, viten eller böter.

C4.7.2.2 Vissa merkostnader

Försäkringen ersätter inte merkostnad på grund av att du

- anlitar fler än ett ombud eller byter ombud,
- gjort dig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarit försumligt,
- underlåtit att i eller utom rättegång tillvarata möjligheten att utfå ersättning av motpart,
- krävs på högre ersättning för ombudskostnad än vad som utdömts efter prövning av domstol.

C4.7.3 Tvist i skattemål

C4.7.3.1 Vissa skattemål

Försäkringen gäller inte för tvist i skattemål avseende

- skattebrott,
- skönstaxering,
- arvs- och gåvoskatt,
- huruvida skatt eller avgift har inbetalts till myndighet,
- eftertaxering såvida inte du, efter prövning i allmän förvaltningsdomstol, kan visa att han fullgjort sin uppgiftsplikt på ett riktigt sätt,
- fastighetstaxering,
- köp eller försäljning av aktier eller liknande andelsbevis,
- moms.

C4.7.3.2 Eget arbete mm

Försäkringen ersätter inte

- kostnad som avser ditt eget arbete, förlorad inkomst, resor eller uppehälle,
- bokföringskostnad,
- avgifter, räntor, skattetillägg, viten eller böter.

C4.7.3.3 Vissa merkostnader

Försäkringen ersätter inte merkostnad på grund av att du

- anlitar fler än ett ombud eller byter ombud,
- gjort dig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarit försumligt.

C4.8 Åtgärder vid skada

C4.8.1 Anmälan om skada

Skada (tvist) ska anmälas och ersättningskrav framställas till oss så snart som möjligt, dock senast tre år från tvistens uppkomst respektive den händelse som tvisten grundar sig på.

Anmäls skadan senare är vi fria från ansvar. Du anses ha fått kännedom om skadan när ombud anlitas i tvist.

C4.8.2 Val av ombud

Vid tvist ska du anlita ombud innan talan väcks i domstol. Är tvist sådan att den enligt avsnitt C4.6.2.1 Tvist utan rättegång, först ska prövas av annan instans, ska ombud anlitas senast när sådan tvist överklagas.

Ombudet ska vara lämpligt med hänsyn till de krav som ställs på ett ombud enligt det lands lag där processen drivs och antingen vara

- advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå eller
- annan person som för den enskilda tvisten uppfyller kraven på lämplighet.

Ombudet, vi och du har rätt att begära prövning av ombudets lämplighet hos Svensk Försäkring. Deras beslut är rådgivande.

Vid tvist gällande skäligheten av ombudets arvode och övriga kostnader mellan ombud, som är ledamot av Sveriges advokatsamfund eller biträdande jurist anställd hos sådan ledamot, och oss ska prövning ske hos Ombudskostnadsnämnden. Ombudet och vi förbinder oss att godta utfallet av sådan prövning. Övriga ombud och du har rätt att begära prövning av skäligheten i arvode och övriga kostnader hos Svensk Försäkrings nämnd för rättsskyddsfrågor. Ombudet och du förbinder er att godta utfallet av sådan prövning.

C4.8.3 Kostnadsräkning

Av ombudets kostnadsräkning ska framgå vilka åtgärder ombudet har vidtagit samt tidsåtgång för dessa åtgärder med motivering för uppkomna sakkunnigkostnader. Med kostnadsräkning ska lämnas upplysning om resultatet av tvisten samt bifogas dom eller förlikningsavtal.

C4.9.1 Beräkning av ersättning

Ersättning lämnas för

- kostnader enligt avsnitt C4.6 med avdrag för
- kostnader enligt avsnitt C4.7
- självrisk enligt avsnitt C4.5 och med hänsyn till
- försäkringsbelopp enligt avsnitt C4.4.

C4.9.2 Betalning av ersättning

Ersättning betalas till ditt eget ombud för dina egna ersättningsbara kostnader enligt avsnitt C4.6 Vad gäller försäkringen för, samt avsnitt C4.7 Vad gäller försäkringen inte för, när ärendet slutredovisats, i den mån försäkringsbeloppet inte tagits i anspråk av motpart genom verkställighet av dom eller liknande förfarande. Om du blir eller riskerar att bli ersättningskyldig till flera, har vi rätt att fördela resterande del av ersättningen.

D Allrisk arbetsområde

För att full försäkring ska föreligga måste samtliga dina tillhöriga fordon som används i verksamheten ha tillvalet Allrisk arbetsområde. I annat fall är vår ansvarighet begränsad till vad som svarar mot förhållandet mellan antalet försäkrade fordon och det totala antalet fordon.

D1 Egendomsförsäkring på arbetsområde

För verksamhet på arbetsområde gäller följande bestämmelser.

D1.1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller ifråga om arbeten för

- försäkringstagarens underentreprenör i den omfattning försäkringstagaren enligt skriftligt avtal åtagit sig att försäkra underentreprenaden,
- försäkringstagarens beställare om denne är byggherre eller vid montageverksamhet är slutlig beställare

Försäkringen gäller i fråga om hjälpmedel för

- försäkringstagaren

Försäkringen gäller i fråga om befintlig egendom för

- försäkringstagarens beställare om denne är byggherre* eller vid montageverksamhet är slutlig beställare,
- privatperson i egenskap av hyresgäst eller bostadsrättshavare i fastighet där försäkrade arbeten utförs.

För annan än försäkringstagaren gäller försäkringen endast om ersättning inte kan erhållas från annan försäkring.

Utän särskilt avtal gäller försäkringen inte sidoentreprenör eller konsortiepartner.

D1.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för egendomsskada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

D1.2.1 Arbeten som utförs på entreprenad

D1.2.1.1 Entreprenadtid

Under entreprenadtiden gäller försäkringen intill dess att arbeten eller del därav avlämnats eller övertagits.

Försäkringen gäller dock under sammanlagt högst fyra veckor vid provbelastning, provkörning, provdrift, prestandaprov eller liknande.

D1.2.1.2 Garantitid

Under förutsättning att försäkrad entreprenör enligt entreprenadhandlingarna är skyldig att ersätta skada efter avlämnande eller övertagande gäller försäkringen

- under garantitid i längst fem år från garantitidens början för skada som beror på fel i arbeten och som upptäcks under garantitiden,
- för skada som uppkommer vid avhjälpande av fel i arbeten i längst sex år från garantitidens början.

D1.2.1.3 Efter garantitid

Under förutsättning att försäkrad entreprenör enligt AB 04 är skyldig att ersätta skada gäller försäkringen även efter garantitidens utgång för skada som framträder och upptäcks under den tid försäkringen är i kraft och som

- beror på fel i arbeten eller
- uppkommer vid avhjälpande av sådant fel.

D1.2.2 Arbeten i egen regi

För arbeten som utförs för försäkringstagarens eget bruk eller för försäljning, gäller försäkringen intill dess att arbeten tagits i bruk, dock längst tre månader från den tidpunkt då de kunnat tas i bruk.

D1.3 Var gäller försäkringen

D1.3.1 Arbeten och befintlig egendom

För arbeten och befintlig egendom gäller försäkringen inom Norden

- på arbetsområde,
- på plats som används för tillfällig förvaring i samband med försäkrade arbeten,
- under transport till eller från arbetsområde, om skadan inte kan ersättas genom annan försäkring.

D1.3.2 Hjälpmedel

Försäkringen gäller inom Norden.

D1.3.3

När försäkring har tecknats för Verktyg och varor i bil – där verktyg och arbetsredskap omfattas av försäkringen - gäller entreprenadförsäkringen inte för hjälpmedel som förvaras i bil.

D1.4 Försäkrad egendom

D1.4.1 Arbeten

Arbeten är försäkrade som förstariskförsäkring.

D1.4.1.1 Undantag

Följande egendom omfattas av inte av försäkringen

- arbeten som utförs i konsortium,
- arbeten avseende
 - o petrokemisk industri, atomkraftverk,
 - o bro, viadukt, berggrum, tunnel, gruva
 - o dammbyggnad, vattenkraftstation, hamnanläggning,
 - o anläggning under, i eller ovanför vattendrag, sjö eller hav.

D1.4.2 Hjälpmedel

Hjälpmedel är försäkrade som förstariskförsäkring.

D1.4.2.1 Undantag

Följande slag av hjälpmedel omfattas inte av denna försäkring.

- mobilkran, tornsvängkran
- gräv-, schakt-, väg- och pålningsmaskin
- dumprar, krossar, siktar, asfaltsverk
- övriga motordrivna fordon samt släpfordon till dessa
- luftfarkost, svävare, fartyg, kassun, mudderverk och pontonkran
- egendom som tillhör eller är en del av sådana fordon.

D1.4.3 Befintlig egendom

Befintlig egendomen är försäkrad som förstariskförsäkring.

D1.5 Högsta ersättning

Högsta ersättning vid varje skada är begränsad till 5 basbelopp för arbeten och 2 basbelopp för hjälpmedel inklusive innehåll i manskaps- och redskapsvagn oavsett antalet försäkrade fordon.

Försäkringen omfattar även befintlig egendom (ROT) upp till 1 basbelopp.

D1.6 Självrisk

Vid varje skadetillfälle gäller en självrisk som är lägst 20 % av basbeloppet.

I följande fall gäller försäkringen med en tilläggsjälvrisk, utöver grundsjälvrisk,

- på 20 % av ett basbelopp vid stöld av hjälpmedel på arbetsområde på annat sätt än ur larmat fordon,
- på 1 basbelopp vid skada enligt avsnitt D1.2.1.3 Efter garantitid,
- på 30 % av ett basbelopp, dock lägst den som parterna avtalat, vid skada som beställaren svarar för enligt bestämmelserna i AB 04.

D1.7 Allriskförsäkring – Vad försäkringen gäller för

D1.7.1 Omfattning

Försäkringen gäller för oförutsedd fysisk skada på eller förlust av försäkrad egendom. För befintlig egendom gäller försäkringen dock endast för sådan oförutsedd fysisk skada eller förlust som inträffar i direkt samband med åtgärd för utförande av avtalat åtagande samt försäkringstagaren genom skriftligt avtal åtagit sig att försäkra egendomen.

Att händelsen varit oförutsedd innebär att den ska ha inträffat oväntat och att den normalt inte gått att förutse och därigenom förhindra. Som oförutsedd skada anses inte skada som består i gradvis uppkommen förändring, exempelvis förslitning, förbrukning, korrosion, kavitation, beläggning eller avsättning.

D1.7.2 Utökad åtagande

Vid skada på arbeten som kan ersättas enligt avsnitt D1.2.1.3 Efter garantitid och som överstiger självriskens åtar sig bolaget gentemot försäkringstagaren även att

- utreda om den försäkringstagaren är ersättningskyldig,
- förhandla med motparten samt
- föra försäkringstagarens talan vid rättegång eller skiljeförfarande och därvid betala de rättegångs- eller skiljekostnader som den försäkrade åsamkas eller åläggs betala och som denne inte kan utfå av motpart eller annan.

Kostnader för utökad åtagande samt egendomsskada på arbeten ersätts med högst försäkringsbeloppet för arbeten.

D1.7.3 Undantag

D1.7.3.1 Normal service

Försäkringen gäller inte för skada som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller som kan avhjälpas genom normal service eller justering.

D1.7.3.2 Förmögenhetsbrott

Försäkringen gäller inte för skada genom bedrägeri, försäkringring eller liknande förmögenhetsbrott.

Vid stöld lämnas dock ersättning endast om skadetillfället kan preciseras. Således ersätts inte skada som upptäcks först vid exempelvis inventering.

D1.7.3.3 Arbeten

Försäkringen gäller inte för kostnad som uppkommer för att åtgärda arbeten som är felaktiga på grund av

- felaktigt material,
- felaktigt utfört arbete,
- felaktig konstruktion,
- felaktighet i beräkningar, ritningar, beskrivningar, specifikationer, råd eller anvisningar.

Undantaget avser endast sådan kostnad som skulle ha uppkommit om felaktigheten hade åtgärdats omedelbart före skadans uppkomst.

D1.7.3.4 Begagnad egendom

Försäkringen gäller inte för skada på begagnad egendom ingående i sådan entreprenad som utgör montageverksamhet. Undantaget tillämpas inte om den försäkrade kan påvisa att skadan inte till någon del orsakats av felaktighet i den begagnade egendomen.

D1.7.3.5 Hjälpmedel

Försäkringen gäller inte för skada på hjälpmedel som inte är en följd av påverkan utifrån.

D1.7.3.6 Befintlig egendom

Försäkringen gäller inte för skada på befintlig egendom genom

- sprängning,
- pålning, spontning eller annat grundläggningsarbete.

Försäkringen gäller endast när försäkringstagaren i skriftligt avtal åtagit sig att försäkra befintlig egendom.

D1.7.4 Åtkomst och återställandekostnad

Vid ersättningsbar skada på arbeten under entreprenad- eller garantitid, vilken beror på sådant fel som anges i avsnitt D1.7 Allriskförsäkring och som överstiger avtalad självrisk, ersätter bolaget även kostnad för lokalisering och friläggning av felet, om detta erfordras för att avhjälpa skadan.

D1.7.4.1 Undantag

Kostnad för att avhjälpa själva felet ersätts inte.

D1.8 Säkerhetsföreskrifter

D1.8.1 Heta arbeten

Vid utförande av så kallade heta arbeten ska de regler som utfärdats av Svenska Brandskyddsföreningens (SBF) följas. Dessa regler hittar du här <https://www.hetaarbeten.se/sv/om-heta-arbeten/sakerhetsregler/>

D1.8.2 Brandsläckning och larm

Brandsläckningsredskap och larmanordningar ska finnas i den utsträckning som anges av kommunens räddningschef och av bolaget.

D1.8.3 Branddörr och annan sektionering

Branddörr, brandlucka och annan sektionering ska vara stängd under icke arbetstid.

D1.8.4 Uppvärmningsanordning

Brännbart material ska hållas på erforderligt avstånd från heta ytor på eldstäder och rökkanaler eller skyddas med isolering mot överhettning.

Varmluftspanna, byggtork och annan flyttbar anordning för uppvärmning med fast, flytande eller gasformigt bränsle ska vara av typ som godkänts av Statens Provningsanstalt eller

annan behörig instans. Flyttbar elvärmeapparat ska vara utförd enligt gällande bestämmelser från SEMKO eller annat nordiskt provningsinstitut.

Flyttbara uppvärmningsanordningar får inte användas inom brand- eller explosionsfarliga utrymmen.

Byggtork får användas för uppvärmning av byggnad endast i samband med byggnads- och anläggningsarbete.

D1.8.5 Utomhusförvaring av brännbart material

Under annan tid än normal arbetstid eller öppethållande får inte brännbart material förvaras på öppen, olåst lastkaj eller på annan plats utomhus inom sex meter från byggnad, exempelvis i öppen olåst container. Med brännbart material avses bland annat emballage, lastpallar, plastbackar och avfall.

D1.8.6 Frysning

Skäliga åtgärder ska vidtas för att förhindra skada genom frysning. Exempel på sådana åtgärder är att

- alla ledningar och behållare töms på vatten och vatten som finns kvar i ledningar eller behållare är antifrysbehandlat eller
- säkerställ att byggnaden är tillräckligt uppvärmd för att förhindra frysning.

D1.8.7 Inbrott/stöld

På arbetsområde, se punkt C1.1.5.1

D1.8.8 Egendom i fordon

För egendom i fordon gäller att förarhytt och andra utrymmen ska vara låsta. Fordon som är olåst i samband med lastning eller lossning ska hållas under uppsikt. När fordonet lämnas får nyckel inte lämnas kvar i låset. Nyckel får inte förvaras i anslutning till fordonet.

Skada genom stöld som förövas när fordonet står uppställt utanför arbetsområde ersätts endast vid kortare uppställning, exempelvis lunchrast, lastning eller lossning och under förutsättning att fordonet varit låst.

Fordon ska vara lämpligt med hänsyn till förvaring eller transport av egendom och ska inte heller vara bristfälligt eller överbelastat. Lastutrymme ska vara täckt av plåt, armerad plast eller annat motståndskraftigt material och vara försett med låsbara dörrar.

D1.8.8 Egendom i fordon, forts.

Egendom ska vara ändamålsenligt emballerad, paketerad, förankrad, inoljad eller på annat sätt skyddad. Egendom som kan skadas av nederbörd ska vara täckt på tillfredsställande sätt.

D1.8.9 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift

Har säkerhetsföreskrift inte följts görs ett avdrag med 30 % av skadeersättningen. Avdraget kan minskas om särskilda skäl kan anses föreligga med hänsyn till försummelsens art eller andra omständigheter. Avdrag görs inte om det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om föreskriften iakttagits, om den som haft att tillse att föreskriften iaktogs inte kan lastas för att den åsidosatts.

D1.9 Fastighetsbevis och panthavares godkännande

Om fastighetsbevis eller panthavares godkännande behövs för att betala ut ersättning, ska den försäkrade sända in dessa handlingar till bolaget. Lag om säkerhetsrätt i försäkringsersättning gäller inte vid skada på lös egendom.

D1.10 Skadevärderingsregler för arbeten, hjälpmedel och befintlig egendom

D1.10.1 Egendom som återställs

Om återställande sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa föremålet på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material. Med återställande förstås

- reparation, eller
- anskaffande av föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag för samma ändamål.

Utökas i samband med återställande skadat föremåls utrustning eller avkastningsförmåga, av annan orsak än ändrad belägenhet, ska vid värderingen göras avdrag för detta.

Återställande måste ske inom två år från skadedagen. Sker det senare på grund av hinder som inte beror på den försäkrade, får tiden två år räknas från den dag då hindret upphörde, dock längst tre år från skadedagen.

I skadekostnaden inräknas inte den värdeminskning som föremålet efter återställande kan anses ha undergått genom skadan.

D1.10.1.1 Om föremålets värde är mindre än halva nyanskaffningsvärdet

Om föremålet minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva nyanskaffningsvärdet vid skadetillfället, värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till det på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.

D1.10.2 Egendom som inte återställs

Återställs inte skadat föremål inom två år, värderas skadan till skillnaden mellan föremålets dagsvärde omedelbart före och omedelbart efter skadan.

D1.10.3 Skadevärdering genom skiljemän

Vid tvist om värdet av skada på egendom ska på begäran av part värderingen hänskjutas till avgörande genom skiljedom. Lagen om skiljemän tillämpas.

D1.11 Leverantörsgaranti

Är leverantör eller entreprenör enligt åtagande i avtal skyldig att ersätta skada på försäkrad egendom betalar bolaget inte kostnaden härför. Denna begränsning avser dock inte följdskada på annan funktionell enhet än den som varit felaktig. Undantaget tillämpas inte i den mån leverantör eller entreprenör inte kan fullgöra sin skyldighet och den försäkrade kan styrka detta. Är den försäkrade tillverkare eller försäljare av den försäkrade egendomen, lämnas inte ersättning för skada på denna, om skadan skulle ha omfattats av för branschen gängse garanti vid försäljning eller leverans.

D1.12 Skadeersättningsregler i övrigt

Bolaget har rätt att i stället för att betala kontant ersättning föreskriva att skadad egendom återställs eller tillhandahålla annan likvärdig egendom. Bolaget är inte skyldigt att överta skadad egendom, men har rätt att efter värdering överta större eller mindre del av denna. Kommer egendom för vilken ersättning utgetts till rätta ska egendomen snarast ställas till bolagets förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar därför erhållen ersättning.

D1.13 Definitioner

AB 04

Med AB 04 avses Allmänna Bestämmelser för byggnads-, anläggnings- och installationsentreprenader. Även andra allmänna avtalsbestämmelser som exempelvis ABT 06, ABS 09, NLM 10 eller motsvarande bestämmelser som är utfärdade av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde, avses i de fall dessa avtalsbestämmelser gäller.

Arbeten

Med arbeten avses

- egendom och arbetsprestationer som ingår i försäkringstagarens åtagande eller utförande i egen regi exempelvis byggnad, anläggning, installation och markarbete samt material och varor avsedda att ingå häri,
- egendom av förbrukningskaraktär,
- egendom och arbetsprestationer som beställaren tillhandahåller.

Till arbeten räknas inte befintlig egendom eller hjälpmedel.

Arbetsområde

Med arbetsområde avses område som under entreprenadtiden disponeras för utförande av försäkrade arbeten samt område för tillfällig förvaring i samband med sådana arbeten.

Till arbetsområde räknas inte ordinarie försäkringsställe som exempelvis kontor, verkstad och förråd.

Befintlig egendom

Med befintlig egendom avses egendom på arbetsområde som tillhör

- försäkringstagarens beställare om denne är byggherre eller vid montageverksamhet är slutlig beställare,
- privatperson i egenskap av hyresgäst eller bostadsrättshavare i fastighet där försäkrade arbeten utförs.

Till befintlig egendom räknas inte arbeten eller hjälpmedel.

Byggherre

Med byggherre avses den ägare eller brukare av fastighet för vars räkning arbeten utförs.

Fel

Med fel avses att arbeten eller del därav inte utförts eller inte utförts kontraktssenligt.

Förstariskförsäkring

Försäkringen gäller med försäkringsbelopp, som utgör högsta gräns för skadeersättning. Försäkringsbeloppet beräknas med hänsyn till kostnaden för återställande.

Hjälpmedel

Med hjälpmedel avses egendom som erfordras för utförande av försäkrade arbeten, exempelvis maskiner, verktyg, redskap, formar, ställningar, skjul, bodar, container och byggplatskontor.

Till hjälpmedel räknas inte egendom som är av förbrukningskaraktär.

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

För din försäkring gäller reglerna i Försäkringsavtalslagen. Här följer en sammanfattning av några regler i denna lag. Vi har även samlat annan viktig information här.

Tvist om egendomsvärde

Om du inte är nöjd med vår värdering kan du begära att en värderingsperson, förordnad av handelskammaren, uttalar sig om värdet på din skadade egendom. Värderingspersonen ska tillämpa villkorens värderingsregler, visa hur skadans värde beräknats samt lämna sitt utlåtande inom tre månader efter att denne blivit utsedd.

Du ska betala hälften av värderingspersonens arvode. Om värderingspersonen värderar skadan till ett högre belopp än det som vi erbjuder, betalar vi värderingspersonens hela arvode. Vi ersätter endast en värdering.

Tillgång till fordonsrelaterade uppgifter

I och med att du tecknar din försäkring hos oss godkänner du att vi får ta del av uppgifter om det försäkrade fordonet, som lagrats i fordonet eller på annat ställe där information om fordonet lagrats eller behandlats. Informationen får endast användas för skadereglering eller prissättning av försäkringen.

Överlåtelse av fordran till Trafikförsäkringsföreningen

Vi kan till Trafikförsäkringsföreningen överlåta fordran avseende obetald premie eller självrisk för trafikförsäkring.

Avtalet och premiebetalning

Försäkringstid

Försäkringen gäller från och med den dag som anges på försäkringsbrevet. Tecknar du försäkringen samma dag som den ska börja gälla, gäller den från det klockslag då du tecknade försäkringen.

Kan försäkringstidens början inte fastställas enligt ovanstående stycke, börjar försäkringstiden klockan 00.00 dagen efter den dag du meddelade bolaget att du ville teckna försäkring.

Försäkringsavtalet gäller under ett år.

Förnyelse av försäkring

Vid försäkringstidens slut förnyas försäkringen för ytterligare ett år. Försäkringen förnyas dock inte om du eller vi har sagt upp försäkringen eller om du tecknat motsvarande försäkring hos annat försäkringsbolag eller om vi kommit överens om något annat.

När det är dags att förnya försäkringen skickar vi ut ett nytt försäkringsbrev samt bifogar en premiefaktura.

Uppsägning av försäkring

Försäkringsbehov upphör

Du kan säga upp försäkringen under försäkringstiden om försäkringsbehovet har upphört eller om någon annan liknande omständighet har inträffat.

Försäkringsavtalets utgång

Du kan säga upp försäkringen till tidpunkten för försäkringsavtalets utgång. Denna uppsägning kan ske när som helst dessförinnan.

Har en försäkring förnyats enligt avsnitt **Förnyelse av försäkring** (se ovan), kan du innan du betalt någon del av premien säga upp försäkringen att upphöra vid avtalets utgång.

Ändrade villkor

Vid ändring av villkoren, enligt avsnitt **Under försäkringstiden**, kan du säga upp försäkringen från den tidpunkt då ändringen skulle börja gälla.

Bolagets uppsägning

Vi kan säga upp försäkringen under försäkringstiden, men bara om det finns sådana synnerliga skäl som anges i försäkringsavtalslagen. Vår uppsägning blir gällande fjorton dagar efter den dag då vi avsänt ett skriftligt meddelande om uppsägningen till dig.

Vi kan säga upp försäkringen till tidpunkten för försäkringstidens utgång om det finns särskilda skäl att inte längre bevilja försäkringen. Vår uppsägning gäller endast om skriftligt meddelande om uppsägning har skickats till dig senast en månad före försäkringstidens utgång.

För uppsägning av försäkringen på grund av att premien inte betalas i rätt tid, se avsnitt Om du betalar för sent.

Premieåterbetalning

Vid uppsägning under försäkringstiden har du rätt att få tillbaka den del av premien som avser tiden efter upphörandet.

Ändring av premie eller villkor

Vid förnyelse

Normalt sett ändrar vi premier och villkor endast i samband med förnyelse av försäkringen.

Under försäkringstiden

Bolaget har rätt att ändra villkoren under försäkringstiden, om du eller den försäkrade grovt har åsidosatt sina förpliktelser mot bolaget eller om det finns andra synnerliga skäl. Ändringen blir gällande 14 dagar efter den dag då bolaget avsänt skriftligt meddelande om ändringen till dig.

Betalning av premie

Första premien

Premien för ny försäkring eller utökning av försäkringen (tilläggspremie) ska vara betald inom 14 dagar från den dag då vi sänt försäkringsbrev med premiefaktura till dig.

Förskottsbetalning av premien

Vi har rätt att begära förskottsbetalning av premien. Detta innebär att försäkringen blir gällande dagen efter den dag då premien betalas. Förlängd reseförsäkring blir gällande den dag som framgår av ditt försäkringsbrev.

Premie för förnyad försäkring

Premie för förnyad försäkring ska vara betald senast den dag då den nya försäkringstiden börjar. Men du behöver inte ha betalt premien tidigare än en månad från den dag då vi sänt försäkringsbrev med premiefaktura till dig.

Uppdelad premie

Har vi avtalat om flera premieperioder (exempelvis att du ska betala premien varje halvår), ska premien för varje period, efter den första betalas senast på periodens första dag. Premie behöver dock inte betalas tidigare än en månad efter det att vi har avsänt premiefakturan till dig.

Autogiro

Betalar du premien via autogiro ska premien för varje premieperiod, efter den första vara betald på periodens första dag.

Om du betalar för sent

Betalar du inte premien i rätt tid, skriver vi och säger upp försäkringen att upphöra 14 dagar efter den dag vi sände uppsägningen till dig. Betalar du premien under dessa 14 dagar fortsätter försäkringen att gälla.

Betalar du premien efter det att försäkringen upphört, anses du ha begärt en ny försäkring på samma villkor från och med dagen efter det att premien betalades. Vill bolaget inte bevilja försäkring enligt din begäran ska du skriftligen underrättas om detta inom 14 dagar från betalningsdagen. Om detta inte görs anses en ny försäkring ha tecknats i enlighet med din begäran.

Har du inte betalt premien i rätt tid därför att du har blivit svårt sjuk, berövats friheten, inte fått pension eller inte fått ut lön från din huvudsakliga anställning eller liknande hinder, får uppsägningen verkan tidigast en vecka efter det att hindret har fallit bort, dock längst intill tre månader efter det att premien rätteligen skulle ha betalats.

Påminnelseavgift

Betalar du inte försäkringen i rätt tid tar vi ut en påminnelseavgift.

Åtgärder vid skada

Räddningsåtgärd

När en skada inträffar eller hotar att omedelbart inträffa, måste du efter förmåga försöka hindra eller begränsa skadan. De anvisningar som vi lämnar ska följas. Vi betalar rimlig kostnad som du haft för sådan räddningsåtgärd om du inte har rätt till ersättning från annat håll.

Underlåter du att vidta räddningsåtgärd kan ersättningen för skadan minskas med ett särskilt avdrag, se avsnitt **Vid skada och räddningsåtgärd**.

Vid skada

Skada ska anmälas till oss utan dröjsmål. Ersättningskrav ska framställas till oss snarast efter det att skadan uppkommit och senast inom ett år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till försäkringsskyddet inträdde. Framställs kravet senare är vi fria från ansvar. Dessutom ska du som begär ersättning

- vid parkeringskada, stöld eller annat tillgrepp eller försök till sådant brott, inbrott, rån eller överfall göra polisanmälan och sända anmälan till oss
- vid skada som inträffat under transport på annat transportmedel anmäla skadan till transportföretaget lämna specificerat krav på ersättning
- behålla skadad egendom så att vi får möjlighet att besiktiga den. Du är skyldig att medverka till besiktning av både skadad och oskadad egendom.
- om annan försäkring gäller för samma skada, upplysa oss om detta
- på begäran av oss lämna upplysningar och verifikationer, bevis, läkarintyg och andra handlingar som vi behöver för att reglera skadan.

Om du inte fullgör dina skyldigheter vid skada kan ersättning för skadan sättas ned (minskas) med ett särskilt avdrag, se avsnitt **Vid skada och räddningsåtgärd** (se nedan).

Nedsättning av försäkringsersättning

I vissa fall kan din försäkringsersättning minskas på grund av att du inte fullföljt dina skyldigheter enligt villkor eller lag. Att ersättningen sätts ned innebär att man från den ersättning som annars skulle ha utbetalats, gör ett avdrag på ersättningen (nedsättning).

Här följer en beskrivning av de situationer när försäkringsersättningen kan sättas ned.

Oriktig uppgift

Har du lämnat oriktig uppgift när du tecknade försäkringen eller låtit bli att ändra felaktig uppgift, kan ersättning sättas ned, det vill säga minskas med ett särskilt avdrag.

Nedsättningens storlek beror på omständigheterna, bland annat försummelsens betydelse för skadan eller kostnaden för skadan. Vid allvarlig försumlighet kan du bli helt utan ersättning. Vid ringa oaktsamhet görs ingen nedsättning.

Vid skada och räddningsåtgärd

Om du inte uppfyllt kraven på räddningsåtgärd enligt avsnitt **Räddningsåtgärd** eller inte fullgjort dina skyldigheter vid skada enligt avsnitt **Vid skada** (se ovan), kan ersättning sättas ned, det vill säga minskas med ett särskilt avdrag.

Nedsättningens storlek beror på omständigheterna, bland annat försummelsens betydelse för skadan. Vid allvarlig försumlighet kan du bli helt utan ersättning. Vid ringa oaktsamhet görs ingen nedsättning.

Aktsamhetskrav och säkerhetsföreskrift

Har du inte följt de aktsamhetskrav eller säkerhetsföreskrifter som anges i villkoren, kan ersättningen sättas ned (minskas). Nedsättningens storlek beror på omständigheterna i det enskilda fallet, bland annat försummelsens art och betydelse för skadan eller om egendomen varit särskilt begärlig eller värdefull.

När det gäller	så
allvarlig eller upprepad försummelse	kan du bli utan ersättning.
mindre försummelse	blir nedsättningen den som anges under respektive skadehändelse i villkoret. Normalt är nedsättningen 25 %.
vid ringa oaktsamhet	görs ingen nedsättning.

Med ditt handlande likställs handlande av

- den som med ditt samtycke har tillsyn över den försäkrade egendomen
- din make, sambo och annan familjemedlem.

Framkallande av försäkringsfall

Har du framkallat försäkringsfallet uppsåtligt eller genom grov vårdslöshet är vi inte ansvariga gentemot dig för skada som du orsakat.

Med ditt handlande likställs handlande av

- den som med ditt samtycke har tillsyn över den försäkrade egendomen
- din make, sambo och annan familjemedlem.

När nedsättning inte görs

Ingen nedsättning görs om aktsamhetskrav eller säkerhetsföreskrifter åsidosatts eller försäkringsfallet framkallats med uppsåt av någon som

- var allvarligt psykisk störd
- var under 12 år
- handlat med avsikt att förebygga skada på person eller egendom i sådant nödläge att handlandet var försvarligt.

Däremot kan den som kan anses ha samtyckt till handlandet få sin ersättning nedsatt (minskad).

Gemensamt skadeanmälningssystem och Larmtjänst

Bolaget använder sig av ett för försäkringsbranschen gemensamt skadeanmälningssystem (GSR). Detta register innehåller vissa uppgifter om skadan samt uppgift om vem som begärt ersättning och används endast i samband med skadereglering. Det innebär att bolaget får reda på om du tidigare anmält någon skada hos annat försäkringsbolag. Ändamålet med GSR är att tillhandahålla ett underlag till försäkringsföretag för att identifiera oklara försäkringsfall. Därigenom kan företagen motverka utbetalning av ersättningar som baseras på oriktiga uppgifter liksom felaktig utbetalning från flera försäkringar för samma skada. Uppgifterna kan även användas i oidentifierad form för statistiska ändamål.

Personuppgiftsansvarig för GSR är Skadeanmälningssystem (GSR) AB, Box 24171, 104 51 Stockholm. Se www.gsr.se för mer information om den behandling av uppgifter som förekommer i registret.

Bolaget kan även komma att lämna uppgifter till Larmtjänst AB som utgör den branschgemensamma organisation som har syfte att motarbeta försäkringsrelaterad brottslighet och stötta försäkringsbolagens utredning vad gäller oklara försäkringsfall. Personuppgiftsansvarig för Larmtjänst är Larmtjänst AB, Box 24158, 104 51 Stockholm.

Återkrav

I samma utsträckning som vi har betalt ersättning för skada, övertar vi din rätt att kräva ersättning av den som är ansvarig för skadan på grund av vållande eller på annan grund.

Du får inte träffa överenskommelse med den som är ansvarig för skadan, som innebär att du helt eller delvis avstår från din rätt till ersättning från denne.

Preskription

Du förlorar din rätt till försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd om du inte väcker talan mot oss inom tio år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till sådant skydd inträdde. Om du anmält skadan till oss inom denna tid har du alltid sex månader på dig att väcka talan från det att slutligt besked lämnats i ersättningsfrågan. Vid trafikskada gäller därutöver att om du begärt omprövning enligt skadeståndslagen så får du väcka talan inom tre år från tidpunkten när det förhållande som ligger till grund för omprövningsyrkandet inträdde. Vid trafikskada finns också en möjlighet att väcka talan efter preskriptionstiden om det finns synnerliga skäl.

Betalning av försäkringsersättning samt ränta

Du ska få ersättning inom en månad från det att du fullgjort dina åligganden. Skulle det dröja mer än en månad innan du får ersättning, får du ränta på det belopp du är berättigad till. Dröjsmålsränta betalas enligt 6 § räntelagen. Beror dröjsmålet på att vi väntar på polisutredning eller värdering betalas inte dröjsmålsränta.

Ränta betalas inte om räntebeloppet är mindre än 100 kronor.

Övergripande information över hur vi behandlar dina personuppgifter

Dina Försäkringar samlar in och behandlar sådana personuppgifter om dig som är nödvändiga för att vi ska kunna fullgöra det försäkringsavtal som vi har med dig, bedöma försäkringsansökningar, utreda skadeärenden med mera. Uppgifterna sparas så länge som din försäkring kan åberopas och behandlas i enlighet med dataskyddsförordningen, vars syfte är att skydda din personliga integritet.

Uppgifterna samlas in direkt från dig eller från andra bolag inom Dina Försäkringar och vi kan även komma att hämta in information från privata och offentliga register. Uppgifterna kan lämnas ut till andra bolag inom Dina Försäkringar eller till andra företag som vi samarbetar med för att uppfylla våra åtaganden gentemot dig. Vi kan även komma att föra över uppgifterna till myndigheter om det följer av tillämplig lagstiftning.

Dina Försäkringar har ett dataskyddsombud som du kan kontakta om du till exempel vill veta vilka personuppgifter som vi har om dig och hur vi behandlar dem, om du vill rätta felaktiga uppgifter, portera/flytta dina uppgifter, eller om du vill meddela att dina personuppgifter inte ska användas för marknadsföring. Du kontaktar dataskyddsombudet via dataskyddsombud@dina.se.

Det är Dina Försäkring AB eller ditt lokala försäkringsbolag som är ansvarig för behandling av dina personuppgifter. Fullständig information om Dina Försäkringars hantering av personuppgifter finner du på www.dina.se/personuppgifter.

Förmedlares medverkan

Med förmedlare förstås försäkringsförmedlare enligt Lagen om försäkringsförmedlare samt förordningen om försäkringsförmedlare.

Är försäkring tecknad genom skriftlig fullmakt och förmedlares medverkan, har förmedlaren samma upplysningsplikt som du om förhållanden som ligger till grund för försäkringen. Vårt ansvar begränsas som om uppgifterna lämnats av dig. Förmedlaren övertar vår informationsplikt gentemot dig i och med att förmedlaren mottagit information från oss.

Återkallar du förmedlarens fullmakt helt eller delvis ska du genast meddela oss om detta.

ALLMÄNNA UNDANTAG

Dammgenombrott

Försäkringen gäller inte för skada som uppkommit direkt eller indirekt i samband med dammgenombrott.

Krigsskador

Försäkringen gäller inte för skada som har samband med krig, krigsliknande händelser, inbördeskrig, revolution eller uppror.

Försäkringen gäller dock i vissa fall. Förutsättningarna är

- att skadan hänt utanför Sverige och inom tre månader efter oroligheternas utbrott
- att fordonet fanns i det drabbade området före utbrottet och oavbrutet fram till den dag då skadan hände samt
- att du inte deltagit i händelserna, inte fungerat som rapportör eller liknande och inte låtit någon använda fordonet för sådana ändamål.

Under samma förutsättning betalar vi dessutom

- genom räddningsförsäkringen nödvändiga merutgifter för hemresa
- genom stödförsäkringen förlust av fordonet på grund av att det konfiskerats eller måste lämnas kvar vid evakuering eller internering.

Vid skador där trafikskadelagen är tillämplig gäller trafikförsäkringen.

Försäkringen ersätter inte skada som uppstår genom spridande av biologiska, kemiska eller nukleära substanser i samband med terrorhandling.

Atomskador

Försäkringen gäller inte för skada som direkt eller indirekt orsakas av atomkärnprocess.

Force majeure

Försäkringen gäller inte för förlust som kan uppstå om skadeutredning, reparationsåtgärd eller betalning av ersättning fördröjs på grund av

- krig, krigsliknande händelse, inbördeskrig, revolution eller uppror,
- myndighetsåtgärd, strejk, lockout, blockad eller liknande händelse.

Sanktioner

Försäkringen gäller inte för skada eller utbetalning av någon förmån i den utsträckning villkoret för sådant skydd, betalning av sådan skada eller villkor för sådan förmån skulle exponera Dina Försäkringar för någon sanktion, förbud eller inskränkning under en resolution från FN eller handels- eller ekonomiska sanktioner, lagar eller föreskrifter från EU, Storbritannien, Nordirland eller USA.

Undantag för annans åtagande

Försäkringen gäller inte för skada eller fel som täcks genom lag, garanti eller annat åtagande. Försäkringen gäller dock om du kan visa att den som gjort åtagandet inte kan fullgöra detta.

Annat avtal

Har du vid köp av egendom tecknat särskild försäkring så gäller din försäkring endast i den mån ersättning inte lämnas genom den särskilda försäkringen.

Är intresse som omfattas av din försäkring också försäkrat genom annan försäkring och finns i denna förbehåll vid dubbelförsäkring, gäller samma förbehåll för din försäkring. Ansvarigheten fördelas då mellan försäkringarna på så sätt som anges i 6 kapitlet 4 § försäkringsavtalslagen.

Lagar

Svensk lag tillämpas för denna försäkring.

Tvist om försäkringsavtalet ska handläggas vid svensk domstol med tillämpning av svensk lag.

OM DU INTE ÄR NÖJD

Om du inte är nöjd med ditt försäkringsavtal eller hur vi hanterat ditt ärende i samband med att du exempelvis köpte försäkringen eller vid en skada kan du i första hand vända dig till den person som har hanterat ditt ärende. Ett samtal kan ge oss kompletterande uppgifter och eventuella missförstånd kan klaras ut.

Om ditt missnöje fortfarande kvarstår efter att ha pratat med den som hanterat ditt ärende har du möjlighet att kontakta bolagets klagomålsansvarige. Mer information om var du kan vända dig och hur du ska göra om du inte är nöjd finner du på vår hemsida, www.dina.se.

Trafikskadenämnden

Du som skadats i trafiken har rätt att få ditt ärende prövat om du är missnöjd med vårt beslut om rätten till ersättning för personskada efter trafikolycka.

Ta kontakt med din handläggare om du önskar få ditt ärende prövat av nämnden. Vi förbereder då ärendet för prövning. Prövningen i nämnden är kostnadsfri. Prövningen i nämnden sker enbart utifrån skriftliga handlingar.

När nämnden fattar beslut deltar en ordförande och en vice ordförande som är jurister med domarerfarenhet och som inte är anställda i något försäkringsbolag, två lekmanrepresentanter samt två försäkringsbolagsrepresentanter, som inte får delta när beslut fattas i det egna bolagets ärenden.

Trafikskadenämnden

Box 24048

104 50 Stockholm

Tel: 08-522 787 00

www.trafikskadenamnden.se

info@trafikskadenamnden.se

Personförsäkringsnämnden

Som konsument kan du kontakta Personförsäkringsnämnden för att få ett ärende prövat som gäller olycksfallsförsäkring.

Nämnden prövar inte ärenden som har prövats av Allmänna reklamationsnämnden eller ett annat alternativt tvistlösningsorgan. Nämnden prövar inte heller tvist som är eller har varit föremål för domstolsprövning eller skiljeförfarande. Prövningen i nämnden är kostnadsfri.

I nämnden deltar ledamöter från försäkringsbolagen, konsumentvägledare och en ordförande, som är domare. Någon ledamot från ditt försäkringsbolag får inte delta när ditt ärende behandlas. Gäller ärendet medicinska frågor deltar en läkare som inte har någon anknytning till något försäkringsbolag.

Personförsäkringsnämnden

Box 24067

104 50 Stockholm

Telefon: 08-522 787 20

www.forsakringsnamnder.se

Ansvarsförsäkringens Personskadenämnd

Ansvarsförsäkringens Personskadenämnd prövar skaderegleringsfrågor rörande ersättning på grund av personskada inom ansvarsförsäkring och annan försäkring på skadeståndsrättslig grund som inte utgör trafikförsäkring.

Tag kontakt med din handläggare om du önskar få ditt ärende prövat av nämnden. Det är ditt bolag som begär nämndens yttrande. Detta sker genom att bolaget sammanställer utredningen i en promemoria. Sammanställning får du ta del av, samt lämna synpunkter på, innan ditt ärende skickas till nämnden för yttrande.

Svensk Försäkrings Nämnd för Rättsskyddsfrågor

Svensk Försäkrings Nämnd för Rättsskyddsfrågor prövar på begäran av försäkrad eller ombud tvister angående frågor om omfattningen av försäkring och ersättningsanspråk inom rättsskydds- och trafikförsäkring. Nämnden prövar även frågor om ombuds lämplighet där försäkringsbolaget inte har godkänt ombudets lämplighet.

Nämnden tar inte upp ärenden som kan prövas av Svensk Försäkrings Ombudskostnadsnämnd eller som har prövats av Allmänna reklamationsnämnden eller annat alternativt tvistlösningsorgan. Nämnden prövar inte heller tvist som är eller har varit föremål för domstolsprövning eller skiljeförfarande. Prövningen i nämnden är kostnadsfri.

Anmälan till nämnden måste göras senast inom ett år efter det att du har framfört ditt klagomål till försäkringsgivaren.

Svensk Försäkrings Nämnd för Rättsskyddsfrågor

Box 24067

104 50 Stockholm

Telefon: 08-522 787 20

Fax: 08-522 787 30

www.forsakringsnamnder.se

Allmänna reklamationsnämnden

Som konsument kan du vända dig till Allmänna reklamationsnämndens särskilda avdelning för försäkringsfrågor om du, sedan vi slutreglerat en skada, inte är nöjd med hur skadan har behandlats. Allmänna reklamationsnämnden kan kostnadsfritt pröva ditt skadeärende. Nämnden tar inte upp tvister som rör medicinsk bedömning eller ärenden som behandlats i domstol.

Anmälan till nämnden måste göras senast inom ett år efter det att du har framfört ditt klagomål till försäkringsgivaren.

Allmänna reklamationsnämnden

Box 174

101 23 Stockholm

Telefon: 08-508 860 00

www.arn.se

Domstol

Du kan vända dig till domstol om du, sedan vi slutreglerat en skada, inte är nöjd med hur skadan har behandlats. För vissa tvister tillämpas också ett förenklat rättegångsförfarande.

I de fall din försäkring omfattar rättsskydd, täcker detta i många fall en del av rättegångskostnaderna.

Konsumenternas Försäkringsbyrå

Du kan få rådgivning och hjälp i frågor som rör försäkringar av Konsumenternas Försäkringsbyrå.

Konsumenternas Försäkringsbyrå

Box 24215

104 51 Stockholm

Telefon: 0200-22 58 00

www.konsumenternas.se